

УДК 904:393 (477.43/.44) "09/12"

ПОХОВАЛЬНІ ПАМ'ЯТКИ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ X–XIII ст.

Марина ЯГОДИНСЬКА

*Тернопільська обласна інспекція охорони пам'яток історії та культури,
вул. Бродівська, 44, Тернопіль, 46020, Україна,
e-mail: tokiopik@mail.ru*

Проаналізовано давньоруські поховальні пам'ятки Західного Поділля, охарактеризовано курганні та ґрунтові могильники, а також спосіб поховання, супроводжувальний матеріал.

Ключові слова: давньоруські поховальні пам'ятки, Західне Поділля, кістяки, положення тіла, супроводжувальний матеріал.

Серед численних пам'яток давньоруського часу виділяються поховальні пам'ятки. До них належать курганні та безкурганні ґрунтові могильники або окремі поховання. Всього на території Західного Поділля нараховується 72 могильники (рис. 1, табл. 2), з них курганних – 15 (табл. 4), ґрунтових – 59 (табл. 3). У різні часи досліджено 339 поховань (табл. 5). Географічний розподіл поховальних пам'яток регіону представлений у таблиці 1.

Майже половина (31: 45,6%) могильників Західного Поділля досліджували наприкінці XIX – у першій половині XX ст. археологи А. Кіркор [Kirkor, 1879; 1883; 1884], Г. Оссовський [Ossowski, 1890], Т. Сулімірський, К. Гадачек [Миська, 2011], В. Деметрикевич [Demetrykiewicz, 1900], Б. Антонович [Маярчак, 2006]. Інформація про досліджені поховання переважно описова, узагальнена, без додаткового детального ілюстративного матеріалу, який характеризував би поховання в повному обсязі (спосіб поховання, наявність або відсутність поховальної ями, орієнтація кістяків, положення тіла та окремих його частин, супроводжувальний матеріал тощо). Частина поховань була знайдена випадково, під час шляхових робіт, копання окопів Першої світової війни, земельних робіт у XX ст., а частина з них зафіксована під час археологічних розвідок і їх не досліджували. Тому для характеристики поховального обряду населення Західного Поділля проаналізовано курганні та ґрунтові могильники й окремі поховання, в матеріалах яких можна було почерпнути максимум інформації (Більче Золоте VII (Мишків), Верхняківці II, Михалків, Вовчківці III Борщівського району, Жнибороди I Бучацького району, Городниця VI, VII, X, Увисла I, II Гусятинського району, Городок I, Зелений Гай II Заліщицького району, Грицівці, Старий Збараж I Збарзького району,

Зеленче II, Семенів III, Теребовля I Теребовлянського району, Чернелів-Руський II, Чернелів-Руський III Тернопільського району, Мухавка III, Палашівка Чортківського району Тернопільської області*, Бакота II, III, Жванець Хмельницької області).

Переважно всі могильники, як курганні, так і ґрунтові, розташовані на вершинах та підвершинних ділянках пагорбів, на вододільних частинах плато (39, табл. 2), на високих берегах рік (17, особливо це стосується пам'яток, розташованих у Придністер'ї), один ґрунтовий могильник зафіксовано в печері (Королівка I), курганна група з чотирьох курганів у долині р. Збруч (Городниця X). Переважна більшість могильників були складовою комплексів із городищ і поселень. До комплексів належало 46 могильників. На частині могильників (9) визначена площа, що коливається від 0,15 га до 15 га.

Усі досліджені поховання за поховальним обрядом діляться на такі типи та варіанти (табл. 2–4):

1. Підкурганні: підкурганні з кремацією (Семенів III, курган 4); підкурганні з інгумацією (Глибочок, Жнибороди I, Новосілка VII (Язловецька), Зелений Гай I (Жежава), Буданів V, Підгора II, Семенів III, Великий Глибочок, Товстолуг, Чернелів Руський I, Палашівка, Карачківці, Черче); підкурганні кенотафні (Городниця VII, Городниця X).

2. Ґрунтові: ґрунтові з кремацією (Городниця VI, Старий Збараж); ґрунтові підплитові з інгумацією (Верхняківці II, Вовчківці III, Дзвенигород II, Лосяч, Монастирок, Устя XXXIII, Увисла I, Бедриківці IV, Бедриківці V, Городок I, Городок II, Дзвиняч, Зелений Гай II, Зозулинці III, Колодрібка I, Новосілка VII (Новосілка Костюкова), Угриньківці V, Грицівці, Хоми II, Велика Плавуча, Доброводи IV, Остап'є, Лозова Ia, Товстолуг, Косів, Палашівка); ґрунтові ямні (Вільховець I, Королівка I, Кудринці I, Михалків, Устя XXXIV, Рукомиш V, Увисла II, III, Бедриківці V, Ставки, Торське, Старий Збараж, Старий Збараж VI, Городище, Оліїв V, Августівка-Хоростець, Вістря, Рожиськ II, Зеленче III, Теребовля I, Чернелів Руський III, Бакота I, II, III, Жванець), ґрунтові ямні в кам'яних колах-кромлехах (Більче-Золоте VII (Мишків), ґрунтові ямні в кам'яних домовинах (Мухавка III, поховання 1).

Серед поховань переважають інгумаційні, у трьох випадках є тілоспалення (Старий Збараж – 8 ґрунтових урнових поховань, Городниця VI – 2 поховання, Семенів III – 1 підкурганне поховання), у трьох випадках – кенотафи (Городниця VII, Городниця X – 3 підкурганні поховання). Ці пам'ятки

---

* Нумерація пам'яток згідно Реєстру нерухомих об'єктів культурної спадщини Тернопільської області (Архів Тернопільської обласної інспекції охорони пам'яток історії та культури).

вибиваються із загалу могильників Західного Поділля як хронологічно, так і за способом поховання.

Традиційне для слов'ян тілоспалення продовжує існувати і в давньоруський час. Урнові поховання пражської культури VI ст. (Звиняч, два поховання), урнові поховання останньої фази райковецької культури, кінець IX – початок X ст. (Старозбараський могильник, 8 поховань) передували безурновим похованням давньоруської культури (Городниця VI, 2 поховання, ґрунтові в ямках, X–XI ст.; Семенів III, 1 підкурганне тілоспалення на стороні, XII–XIII ст.) [Ягодінська, 1994, с. 137–153].

Ґрунтовий могильник Городниця VI, як і курганні могильники Городниця VII та Городниця X належать до комплексу давньоруського городища-святилища Городниця XIV і датуються X–XI ст. (Городниця VI), XI ст. (Городниця VII) [Русанова, Тимошук, 2007, с. 73, 182–183] і XII–XIII ст. (Городниця X) [Малеєв, 1988, с. 4, 5, рис. 6–9]. На тілопальному могильнику Городниця VI досліджено 2 поховання: перше поховання знаходилося в ямі, розмірами 0,7×0,8 м, глибиною 0,2 м, дно і стінки якої були викладені дрібними камінчиками. Окрім дрібних кальцинованих кісточок знайдено фрагменти горщиків X–XI ст., ліпної миски, кістки тварин (ВРХ, коня). Подібне поховання знайдено за 1 м від попереднього поховання, в овальній ямі, розмірами 2×1,6 м, глибиною 0,3 м. Тут разом з вугликами, перепаленою глиною були кальциновані кісточки, фрагменти людського черепа, фрагменти кераміки X–XI ст., кістки великої та дрібної рогатої худоби [Русанова, Тимошук, 2007, с. 183, 249, рис. 20; 254, рис. 25, 46–49].

Наступне поховання з тілоспаленням походить із курганного інгумаційного могильника Семенів III, що датується XII–XIII ст. Кремацію проводили на стороні. Слідів вогнища на давньому горизонті не зафіксовано. Під насипом, на рівні давнього горизонту, на майданчику з сильно утрамбованої глини, виявлено кальциновані кістки, вуглики, перепалене дерево, фрагменти кераміки XII–XIII ст., залізні цвяхи [Миська, 2011, с. 108]. Наявність цвяхів та перепаленої деревини свідчать про те, що покійного спалювали у домовині. Залишки кераміки вказують на виконання ритуальних дій над покійним. Підкурганне кремаційне поховання було одночасовим із підкурганними інгумаційними похованнями, про що свідчить типова для XII–XIII ст. кераміка зі всіх 8 поховань.

Кенотафні (символічні, без покійного, але зі збереженим поховальним ритуалом) поховання також мали курганні насипи. Насип кургану на могильнику Городниця VII мав висоту 1,2 м, діаметр 5 м, споруджений із глини. У насипі знайдені камені, серед яких була плита з рожевого шиферу, фрагменти кераміки X–XI ст., під насипом – прямокутна яма без поховання, розмірами 2,1×1,1 м, глибиною 20 см [Русанова, Тимошук, 2007, с. 73, 182–183].

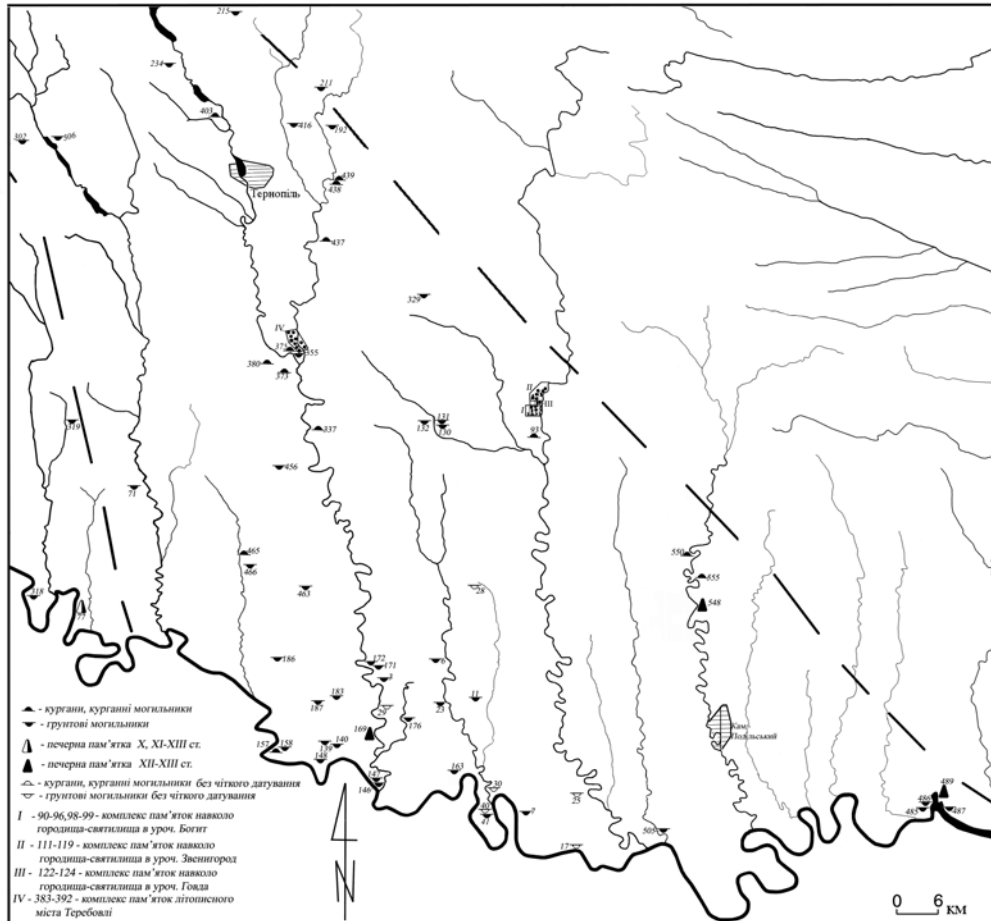

Рис. 1. Сакральні пам'ятки Західного Поділля (X–XIII ст.).

Два кенотафні підкурганні поховання дослідив Ю. Малєєв у 1987 р. (рис. 2, 1). Обидва кургани були невисокі і невеликі за розмірами (висота до 50 см, діаметр насипу 4,5 м, діаметр разом із ровиком 10,3–11,5 м). Насип кургану 1 споруджений із жовтої материкової глини, ровик слабо простежується, ширина ровика у верхній частині 1,5–2 м, могильна яма відсутня (рис. 2, 1). Насип кургану 2 споруджений зі слабогумусованої глини. Глибина ровика від рівня горизонтального майданчика кургану – 0,3 м. Могильна яма відсутня (рис. 2, 2). У північній частині заповнення ровика зафіксовано золу. Слідами поховального обряду є залишки ритуального биття посуду у вигляді двох фрагментованих та одного цілого горщиків XII–XIII ст., що були знайдені в північній частині на дні ровика (рис. 2, 3). Горщики тонкостінні, зі

заокругленими (в одному випадку косозрізаним) різко відігнутими назовні вінчиками, зі заглибленням із внутрішньої сторони для покришки, короткою шийкою. Цілий горщик має різко профільовані плічки, орнаментовані у верхній третині лінійним орнаментом, вузьке дно з невизначним клеймом (рис. 2, 3). Висота горщика 22,5 см, діаметр вінчика – 18 см. Фіксація ритуальних ровиків у кенотафах Городниці Х – єдиний випадок серед інших курганных могильників Західного Поділля.

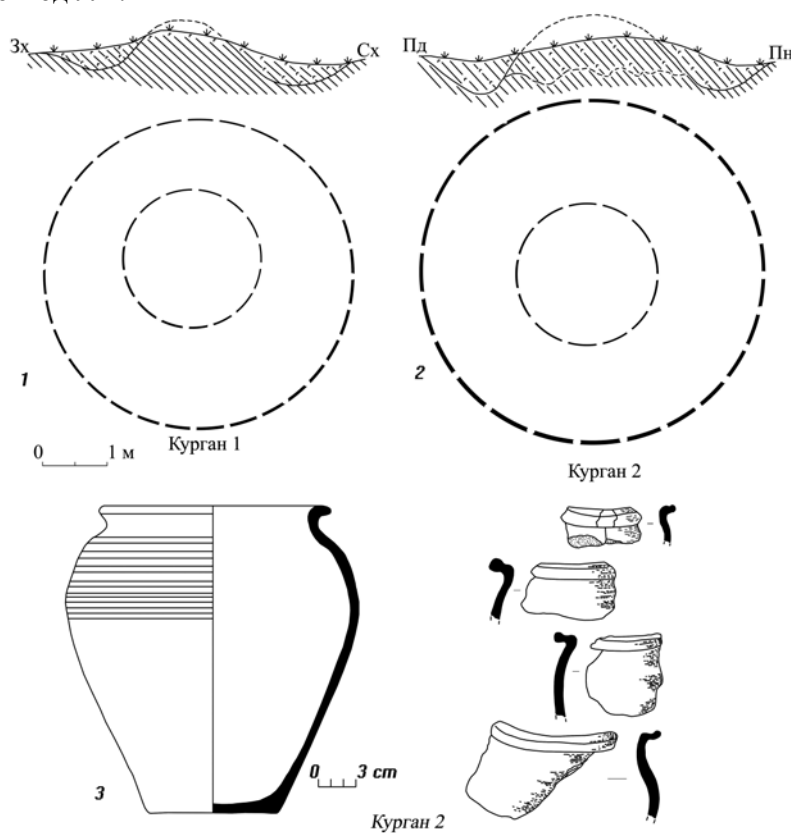

Рис. 2. Городниця Х (Гусятинський район Тернопільської області):
1, 2 – кургани 1, 2; 3 – кераміка з кургану 2 (рис. Ю. Малєєва).

Кенотафні поховання трапляються не лише на Західному Поділлі, а й на Лівобережжі Дніпра, на могильнику біля Шестовиці [Моця, 1990, с. 94].

Як відзначалося вище, 13 із курганных могильників є інгумаційними. Питання кількості похованих, соціальний склад, кількість жіночих, чоловічих, дитячих поховань, хвороби, якими вони хворіли, площі могильників тощо залишаються відкритими через відсутність повністю досліджених пам'яток, фрагментарність польової документації. Найбільшими з відомих на сьогодні

курганних поховальних пам'яток на Західному Поділлі є Карачківці (7 курганних груп – 300 курганних насипів, досліджено 11), Жнибороди I (79 курганів, досліджено 18), Зелений Гай I (45 курганів, досліджено 6), Семенів III (13 курганів, досліджено 8), Буданів V (18 курганів, недосліджені), Підгора II (10 курганів, недосліджені), Черче (9 курганів, досліджено 6), Товстолуг (7 курганів, досліджено 6) та Чернелів-Руський II (6 курганів, досліджено 6). Інші поховальні пам'ятки мають по 1–4 курганні насипи. Всього відомо про 74 досліджені підкурганні поховання. Загальні відомості є про 54 поховання. Детальну фіксацію та опис поховань опублікував А. Кіркор по могильниках Жнибороди I та Чернелів-Руський II [Kirkor, 1879, s. 22–32; 1883, s. 63–65]. Тому на них можна орієнтуватися у процесі характеристики поховального обряду на курганних могильниках Західного Поділля.

Висота курганних насипів була різною, коливалася від 0,3–0,5 м (Жнибороди I, курган 3; Городниця X, дослідники зазначають часткову зруйнованість насипів) від рівня давнього горизонту до 1,5 м (Жнибороди I, курган 18). Середня висота становила 0,85–1,2 м (табл. 4). Насипи в основі підовальної форми, з середніми розмірами 7×8–8×9 м, довжиною по периметру 19–24 м. Із незруйнованих курганів виділяються найменші за розміром: висота 0,95 м, розміром 5,75×4,66 м, довжина по периметру 13 м (Жнибороди I, курган 7). Найбільший і найвищий курган так само походить зі Жнибородського могильника і має висоту 1,5 м, розміри 11,66×12,7 м, довжину по периметру 29 м (Жнибороди I, курган 18). Середні розміри курганів із Чернелева-Руського аналогічні до попередніх, найбільший курган 4 із розмірами 12×10 м [Kirkor, 1883, s. 63–64].

Конструктивно курганні насипи поділялися на кілька типів:

1. Насип споруджували без використання кам'яних конструкцій, із чорної гумусованої землі (Жнибороди I, кургани 3–5, 12, 15, 18; Чернелів-Руський II, кургани 1–6) або – чорний ґрунт у верхній частині насипу, а в нижній – засипка мішаного ґрунту з глиною, що утворився в результаті викопування поховальної ями (Жнибороди I, курган 1).

2. У нижній частині насипу кам'яна конструкція з великих і дрібних каменів та плитки, висотою до 0,8 м (Жнибороди I, кургани 2, 13, Глибочок).

3. Верхня частина насипу – чернозем, середня – конструкція з дрібного та великого каміння, на давньому горизонті – шар вапна (Жнибороди I, кургани 6, 7).

4. Насип обкладений великими кам'яними плитами (Жнибороди I, кургани 10, 17). Подібні курганні насипи з круговим кам'яним обкладенням знайдені під час розкопок у Хмельницькій області (Сокілець, Тимків) у 7 випадках [Маярчак, 2006, с. 16].

У насипах курганів (з кремацією, інгумацією та з кенотафами) дослідники фіксували залишки поминального посуду, їжі – фрагменти, або цілі розвали горщиків XII–XIII ст. (у 22 випадках), кістяки та окремі кістки тварин (3 випадки, коня та малої рогатої худоби), які часто поклалися разом з фрагментами горщиків, а також вуглики (1 випадок). Окрім того, в насипах могли бути крем'яні вироби (Жнибороди I, 7 випадків), залізні цвяхи (Чернелів-Руський II, 4 випадки). Більшість курганів мали одинарні поховання, у трьох курганах було по два кістяки (Жнибороди I, кургани 2 і 12; Великий Глибочок). У Глибочку Борщівського району в одному кургані зафіксовано групове поховання (3 кістяки), в Палашівці Чортківського району – п'ять (табл. 4).

Скелети лежали у прямокутних ямах, глибина яких коливалася від 0,1 до 3,0 м. Форма та розміри поховальних ям не зафіксовані. Померлих ховали в дерев'яних (скоріш за все дубових, як у Семенові III, курган 1) домовинах або просто в ямах. У 16 випадках біля голови та ніг, навколо кістяків, над кістяками зафіксовані цвяхи, фрагменти і навіть колоди з перетлілого дерева, що свідчить про поховання в дерев'яних домовинах, деталі яких скріплювали цвяхами (Жнибороди I – 5 поховань, Новосілка VII, Семенів III – 8 поховань, Палашівка – 1 поховання, Карачківці). У 43 випадках цвяхи і дерево не було знайдено, але це не дає повної впевненості в тому, що померлих ховали без домовин, залишки від яких могли не зберегтися або були зроблені без використання цвяхів. Кістяки лежали випростані на спині, головами переважно у західному напрямі (на захід в 32 випадках, південний захід – 15). Виняток становить одне поховання в домовині північно-східної орієнтації зі Зеленого Гаю I та два поховання південної орієнтації з могильника Жнибороди I. Причому, один кістяк південної орієнтації жіночий і походить із парного поховання (Жнибороди I, курган 2), в якому другий кістяк мав південно-західну орієнтацію. Череп міг бути трохи відхилений управо або вліво, в одному випадку череп був перевернутий лицевою частиною донизу (Жнибороди I, курган 4), ще один череп лежав на правій стороні (Жнибороди I, курган 18).

Могильники Жнибороди I та Чернелів-Руський II мали відмінності між собою не лише в орієнтації поховань (усі поховання Чернелів-Руського могильника були орієнтовані винятково на захід, на могильнику Жнибороди I переважала південно-західна орієнтація), а й у положенні рук. На могильнику Жнибороди I руки покійних були в кількох положеннях: обидві витягнуті вздовж тіла (12), ліва на животі, права витягнута (3), ліва на грудях, права витягнута (2), ліва витягнута, права на животі (1). Кістяки були присипані вугликами, часом лежали на підсипці з вугликів (3), в одному випадку голова лежала на купці білого піску, покладів якого не знайдено в околицях (Жнибороди, курган 9), у 5 випадках кістяки були інтенсивно посипані вапном. Довжина кістяків коливалася: для дітей – 1,16 м, для дорослих – від 1,56 до

1,92 м. Найбільше було скелетів зі зростом, що коливався в діапазоні від 1,7 до 1,8 м (12 похованих). У Чернелеві-Руському в 4 похованих обидві руки були на грудях, у найбільшому кургані 4 руки похованого були витягнуті, а ще в одному – руки були “скорчені біля черепа ніби підпирали щоки” [Kirkog, 1883, s. 64]. Судячи зі зросту, кістяки належали дорослим, і найімовірніше, чоловікам. Найменша довжина кістяка – 1,82 м, а найбільша – 2,0 м.

Поховальний інвентар на обох могильниках характеризується переважно особистими речами: бронзовими скроневими кільцями, перснями та нагрудними прикрасами (ажурні, сердолікова намистина, лунниця, підвіски з ікла кабана, бронзові прикраси зі срібними вставками), в одному випадку залізний ніж, а також фрагменти кераміки, два фрагменти шкіри. Особливістю для могильника Жнибороди I є те, що серед супровідного інвентарю наявні крем'яні вироби: курган 1 – крем'яний амулет у районі грудей; курган 2, кістяк 1 – під нижньою щелепою та з боків – 3 кремінчики; курган 3 – з правого боку грудей – 2 крем'яні вироби; курган 7 – біля кістяка – 4 крем'яні вироби; курган 11 – біля кістяка – 1 крем'яний виріб; курган 13 – біля правої руки кілька крем'яних виробів; кургани 15–17 – біля скелетів – кілька кремінчиків; курган 18 – біля скелета з правої сторони – крем'яна сокирка.

Прикраси за способом ношення поділяються на скроневі (або головні), нашійно-нагрудні та наручні. Треба відзначити, що дротяні металеві скроневі кільця в 1,2–1,5 оберти аналогічні за формою і розмірами до дротяних перснів у 1,2–1,5 оберти. Найпоширенішими скроневими прикрасами, знайденими в могильниках, були бронзові дротяні скроневі кільця в 2, 4, 6 обертів, що зафіксовані з обох боків черепа (Жнибороди I, кургани 1, 5, 12). Біля вух зафіксовані бронзові сережки, S-подібні скроневі кільця (Семенів III, курган 1, Чернелів-Руський, кургани 4, 5), біля шиї сердолікова намистина та 2 бронзові прикраси зі срібними вставками (Семенів III, курган 1). До нагрудних прикрас належать ажурні намистини, намистини “мінського типу”, дрібні намистинки з жовтої склопасти (Жнибороди I, курган 1, курган 12, кістяк 2). Найбільше прикрас зафіксовано на руках (16), причому прикрашали пальці правої (5) та лівої (6) рук, а також в одному випадку персні наявні на обох руках (Жнибороди I, курган 12, кістяк 2). Переважна більшість перснів на правій руці зафіксовано на могильнику Жнибороди I, на лівій – на Чернелево-Руському могильнику (табл. 5). Питання ношення прикрас лише жінками є дискусійним [Маярчак, 2006, с. 18]. Якщо керуватися тезою, що жінка завжди має менший зріст ніж чоловік, то на Жнибородському могильнику нараховується лише 6 жіночих кістяків, два з яких були в парних похованнях (курган 2 (парний), довжина 1,67 м; курган 8, довжина 1,56 м; курган 11, довжина 1,7 м; курган 12 (парний), довжина 1,7 м; курган 15, довжина 1,72 м; курган 16, довжина 1,71 м). Три з них мали по одному дротяному бронзовому персняю у 1,5 оберти (кургани 8, 13, 15),

один (курган 11) – підвіску з ікла кабана, один (курган 2) – 2 скроневі кільця у 2 оберти та кручений бронзовий перстень, один (курган 16) – безінвентарний. І лише один кістяк із парного поховання в кургані 12 мав багатий інвентар – з обох боків черепа виявлені 2 бронзові скроневі кільця в 4 оберти, на двох пальцях правої руки по персню, на пальці лівої руки один перстень, у районі грудей намистина “мінського типу”. Окрім того, біля кістяка знайдено глиняне біконічне прясло зі заокругленими гранями й орнаментациєю з обох боків зубчастим штампом. Тісто прясла було типовим для кераміки XII–XIII ст. з дрібним піском та подрібненим шамотом. В інших похованнях, з виміряною довжиною скелетів, виявлено: безінвентарні – 5, зі залізним ножом – одне, із перснями у 1,5 оберти – два. На Чернелево-Руському курганному могильнику всі поховання мали зріст 1,82–2,0 м, а супровідний інвентар складався: у 5 випадках на пальцях лівої руки по одному бронзовому персню, у двох випадках скроневі кільця, що свідчило про те, що в давньоруський час прикраси носили як жінки, так і чоловіки. А наявність або відсутність прикрас, їх кількість, різноманітність та якість матеріалу може свідчити про соціальний статус померлого.

Грунтові могильники Західного Поділля за типом поховань були переважно інгумаційні, лише могильники Городниця VI та біля с. Старий Збараж, як згадувалося вище, кремаційні. Усього відомо 59 могильників, у яких було зафіксовано в різні часи останки 262 осіб. Придатних для аналізу матеріалів виявилось лише у 65 похованнях. Інгумаційні ґрунтові могильники за поховальним обрядом поділялися на підплитові та рядові без кам'яного перекриття. Ґрунтові поховання були заглиблені в землю на 0,2–1,8 м, переважала західна орієнтація (51): суто на захід – 34, південно-західна – 13, північно-західна – 14. На північ був орієнтований один кістяк, на північний схід – один, на схід – два. У ґрунтових могильниках, як і в курганних зафіксовано парні (Верхняківці II, Грицівці, Рукомиш V) і групові (три кістяки, Бакота III) поховання. Доречно відзначити, що на одних могильниках виявлені як підплитові поховання, так і поховання без кам'яних плит (Бедриківці V). Це можна пояснити кількома чинниками: 1. Різними умовами збереження поховань у результаті господарської діяльності людини. Кам'яне перекриття могло бути знищене під час оранки тощо. 2. Для перекриття могили могли використовувати дерево, яке погано зберігається в ґрунті Західного Поділля і що могло свідчити про нижчий соціальний статус похованого [Пивоваров, 2001, с. 36]. Залишки деревини у верхній частині поховальної ями могли належати і рядовому похованню з дерев'яною домовиною, від якої збереглися фрагменти дерева або цвяхи. Наявність двох типів поховань на одному могильнику виявлена і в Хмельницькій області на могильнику Сокілець [Маярчак, 2006, с. 18–19, 53–54]. Дослідник В. Захар'єв вважає, що ця еволюція поховального обряду

пояснюється подальшою християнізацією населення (наявність кам'яного перекриття є проявом язичницьких пережитків), різним часом існування підплитових та ґрунтових рядових поховань (відповідно друга половина XII ст. та перша половина XIII ст.) [Захар'єв, 2002, с. 127]. У той же час відзначається, що між поховальним інвентарем різних за типом поховань істотних відмінностей не зафіксовано [Маярчак, 2006, с. 18]. Відсутня різниця між поховальним обрядом та інвентарем і на різнотипних могильниках Західного Поділля.

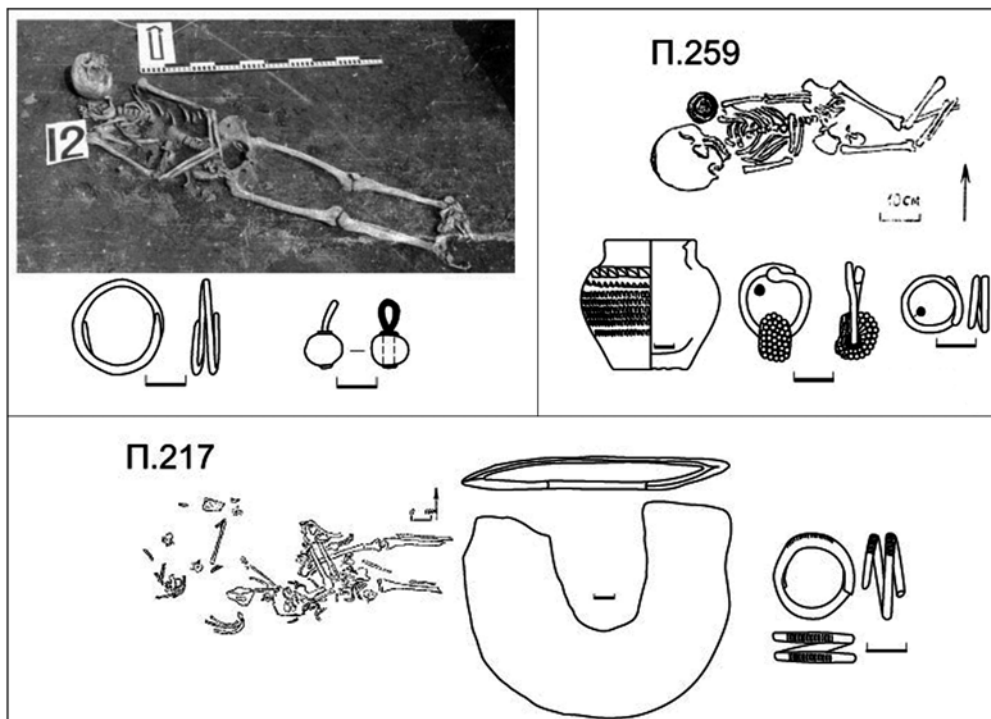

Рис. 3. Могильник Чернелів-Руський Па (Тернопільський район). Поховання 12, 217, 259 (дослідження І. Герети, рис. І. Герети, В. Тилищака).

Показовим є могильник у с. Чернелів-Руський Тернопільського району Тернопільської області (Чернелів-Руський Па), який зафіксував І. Герета в контексті досліджень черняхівського могильника [Герета, 1990]. У результаті багаторічних розкопок виявлено 26 давньоруських поховань, глибиною 0,5–1,6 м, західної орієнтації (захід–північний захід – 12, захід – 9, захід–південний захід – 1), іншої орієнтації (північної, північно-східної) виявлено лише 2 поховання. Поховальні ями зафіксовані лише у 8 випадках. Вони були прямокутні зі заокругленими кутами, інколи підовальні (поховання 185, 232,

237), довжиною від 1,7 до 2,4 м, шириною від 0,6 до 1,4 м. Кістяки лежали на спині, черепи були трохи відхилені вправо або вліво, положення рук різне: обидві витягнуті вздовж тіла (5), права витягнута, ліва на животі (3), права на животі, ліва витягнута (2), права на грудях, ліва на животі (2), права витягнута, ліва під тазом (1), обидві під тазом (1), обидві перехрещені на животі (1). Сліди від дерев'яної домовини (фрагменти дерева, залізні цвяхи) зафіксовані в 5 похованнях (4, 185, 235, 236, 237). У двох випадках є сліди підсіпки вугликів та перепаленої глини. Кістяки мали довжину 1,65–1,8 м. Разом із похованими, окрім особистих речей – прикрас у вигляді бронзових дротяних скроневи́х кілець у 1,5 оберти, скроневого кільця київського типу, скроневого кільця з однією намистиною з зерню, схожих до скроневи́х бронзових та білонових перстенів у 1,3–1,5 оберти, – у районі грудей знайдені: гудзик із голівкою з синьої склопасти та дротяним вушком (поховання 12, рис. 3), в одному випадку біля лівого коліна знайдено окуття залізної лопатки (поховання 217, рис. 3). Знахідки фрагментів кераміки в заповненні поховальних ям (поховання 217), біля кістяків (поховання 12, біля голови і тазових кісток) та горщика в похованні 259, що стояв з лівого боку між плечем і черепом (рис. 3), свідчать про прояви язичницьких звичаїв – відправлення ритуалів за покійним, надання ритуальної їжі тощо. Кераміка та прикраси датуються XII–XIII ст.

Цікавим за поховальним обрядом є безплитовий могильник Жванець XII–XIV, який виявила експедиція Т. Мовші у 1974 р. на території трипільського городища біля с. Жванець в урочищі Щовб. Досліджено 26 поховань, із яких 24 були безінвентарними, лише у двох (1, 26) похованнях відповідно знайдені дві речі, що належать до розряду особистих: бронзове скроне́ве кільце та кістяна застібка. Кістяки були зорієнтовані головами на захід, лежали у прямокутних ямах зі заокругленими кутами або підовальних, на глибині 0,25–0,85 м від денної поверхні. Кістяки лежали на спині, у витягнутому положенні. Положення рук різне: руки на животі – 9 випадків, права на животі, ліва витягнута – 2, ліва на животі, права витягнута – 1, обидві витягнуті, ледь зігнуті у ліктях, притиснуті до стегна – 1. В одному випадку руки зігнуті в ліктях, підняті і покладені стуленими долонями до правої скроні (поховання 2, чоловіче). Подібне положення рук зафіксоване в кургані 5 Чернелево-Руського курганного могильника. Поховання переважно одинарні, у двох випадках (поховання 7, 8; 9, 21 та 17, 19, 22) в одну яму впущено кілька різночасових поховань, що можливо, свідчить про якісь зовнішні ознаки поховань на ґрунті (надмогильні горбики над похованнями – пережиток курганного обряду). Зафіксована ще одна цікава деталь – наявність каменів під кістяками (8 випадків). Це невеликі різних розмірів (10×10 см, 11×15 см, 5×25 см) кам'яні плитки, що були покладені в ноги (поховання 4, 20), під черепом і в ногах (поховання 9, 21), під черепом (поховання 11, 22), під черепом, в ногах і під тазом (поховання 10), під черепом,

лопатками, тазом і ногами (поховання 14). Серед цих поховань 4 належали жінкам, 2 чоловічим, 1 дитяче, 1 невизначене. Положення рук похованих: обидві на животі – 4 випадки, права витягнута, ліва на животі – 1, ліва на животі, права на грудях – 1. Камінь фіксували в ґрунтових похованнях під час дослідження безплитового могильника біля с. Старий Збараж Збараського району Тернопільської області, але в цьому випадку камені прикривали черепи зверху [Kirkor, 1884, s. 54]. Поховання були переважно безінвентарні, лише біля одного кістяка виявлені бронзове скроневе кільце та срібний перстень. Біля кістяків знайдено фрагменти горщиків XII–XIII ст. Інгумаційне поховання з каменем під головою виявлене в курганному похованні (курган 4, поховання 4) ятвязького курганного могильника з кам'яними насипами біля с. Дністрове Кельменецького району Чернівецької області [Томенчук, 2001, с. 216]. Руки похованих складені на грудях або животі, окрім двох випадків. У випадку поховання з каменем під головою права рука витягнута вздовж тіла, ліва – на животі.

Окремо необхідно зупинитися на ґрунтових похованнях у кам'яних кругах (кромлехах). Такий могильник був досліджений по лівому березі р. Серет між селами Більче-Золоте і Мишків Борщівського району Тернопільської області (Більче-Золоте VII). У 1890 р. Г. Оссовський виявив три інгумаційні поховання західної орієнтації, в дерев'яних домовинах. Розміри поховальних ям 2,0×1,0 м. В одному похованні виявлено скроневе кільце київського типу. Поховання були огорожені кам'яними плитами, скелети випростані. Два подібні поховання в кам'яних огорожах виявлені на могильнику XI–XII ст. в Борівцях та Василеві Чернівецької області [Пивоваров, 2001, с. 23]. Дослідники вважають ґрунтові поховання в кам'яних огорожах ятвязькими, такі поховання прийшли на зміну похованням у кам'яних курганах [Томенчук, 2001, с. 220].

Поховання в кам'яній домовині представлене лише одним випадком під час досліджень двох ґрунтових поховань І. Геретою у 1975 р. біля с. Мухавка Чортківського району Тернопільської області [Герета, Ковальчук, 1976]. Безінвентарне інгумаційне поховання (1) західної орієнтації було покладене в прямокутну яму, розмірами 1,8×0,8 м, глибиною 1,0 м. В ямі біля трьох стінок (південної, північної та західної) стояли на ребрі плити з вапняку (рис. 4). Дна, накривки та східної короткої стінки не зафіксовано. Кістяк лежав на спині, руки складені на животі, біля кістяка знайдено фрагменти гончарних горщиків XII–XIII ст.

Підплитових могильників у регіоні є 28, переважна більшість їх розміщена у Придністер'ї (20), хоча і на території Тернопільського плато (6) та Товтрового кряжу (2) вони також були наявні. Підплитові поховання досліджено в сусідніх регіонах: Північній Буковині [Пивоваров, 2003, с. 173–174], Східному Поділлі [Маярчак, 2006].

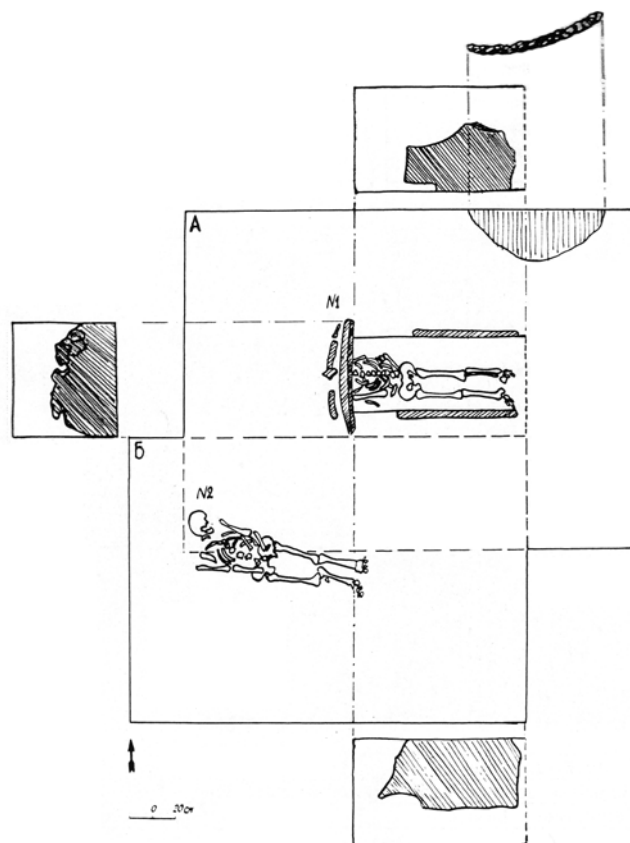

Рис. 4. Могильник Мухавка I (Чортківський район Тернопільської області) (дослідження і рис. І. Герети).

Окремо виділяють підплитові поховання з могильника Вовківці III, що біля с. Вовківці Борщівського району. А. Кіркоп під час досліджень зафіксував невеликі надмогильні насипи над плитами. В одному (шостому) похованні плита мала антропоморфний вигляд. Наявність надмогильних насипів над підплитовими похованнями вказує на існування пережитків курганного поховального обряду.

Підплитові поховання заглиблені в ґрунт від 0,73 м до 1,75 м. Розміри кам'яних плит були різні: довжина від 1,26 м до 2,95 м, ширина – від 0,7 м до 1,3 м, товщина плити становила 0,1–0,3 м. Орієнтація поховань західна. У заповненні двох поховань над ногами знайдені фрагменти кераміки від ритуального биття горщиків (?), а під черепами (поховання 1, 3) – вапно, а в 6

похованні, там де була кам'яна плита з антропоморфними обрисами – дротяний бронзовий перстень у 1,5 оберти. Інші поховання були безінвентарними.

Найкраще описаний підплитовий могильник Верхняківці II. Розкрито п'ять поховань, три з яких були парними. Орієнтація південно-західна. Зріст похованих у парних похованнях різний, в першому випадку 1,69 м і 1,89 м, у другому 1,64 м і 1,5 м, у третьому – 1,2 м і 1,6 м. Можна припустити, що в двох перших випадках це були відповідно жіночий і чоловічий кістяки (поховання 1, 2), в третьому – жіночий та дитячий (поховання 4, за аналогією з парними похованнями Жнибороди I). Руки у всіх похованих, окрім кістяка 1 (обидві руки на грудях) в похованні 1, були витягнуті вздовж тіла. Поховальний інвентар складався з особистих речей: дротяних скроневих кілець та пернів. У похованні 1 під черепом чоловічого кістяка знайдені 2 фрагменти парчі, а з лівої сторони від черепа скроневе кільце (табл. 5). Одинарні поховання 3 і 5 зі зростом відповідно 1,95 м та 1,45 м були безінвентарними, лише над черепом у похованні 5 зафіксовано фрагмент дерева, найімовірніше від домовини. Форму та розміри ям не зафіксовано. Але на підплитовому могильнику Сокилець (Дунаєвецький район Хмельницької області), де було досліджено близько 100 поховань [Захар'єв, 2002, с. 126–127], поховальні ями були підпрямокутними, зі заокругленими кутами, розмірами 2,2×1,0 м. Положення рук похованих на підплитовому могильнику Верхняківці II таке: витягнуті – 13; складені на грудях – 3; права на грудях, ліва витягнута – 2; права витягнута, ліва на грудях – 1; витягнуті під тазом – 1. Отже, домінуюче положення рук – витягнуті вздовж тіла. На могильнику ж в Сокильці більшість кістяків були з руками, складеними на грудях.

Підсумовуючи вищесказане, можна відзначити, що традиції поховального обряду давньоруського часу базуються на слов'янських поховальних пам'ятках, які характеризуються підкурганними та ґрунтовими похованнями з трупоспаленням [Тимошук, 1982, с. 146–147, 183–185; Михайлина, 2007, с. 227–236; Томенчук, 2000, с. 235–241; Моця, 1993; Ягодинська, 1994, с. 137–154]. Через нечисленність матеріалу неможливо сказати точно, який тип поховання був першим – ґрунтовий чи підкурганний. Найімовірніше, існували паралельно ґрунтові (в ямах та урнах) та підкурганні (на горизонті) трупоспалення, що поступово, з переходом від язичницького світосприйняття світу та поширенням християнства, були замінені курганними (в ямах) та ґрунтовими (ямними рядовими, ямними підплитовими, ямними в кромлехах, ямними з кам'яною домовиною) інгумаційними похованнями, а потім – лише ямними ґрунтовими інгумаціями.

За поховальним обрядом могильники Західного Поділля поділяються на:

1. Могильники з трупоспаленням, що проіснувало до XII–XIII ст. (Старий Збараж I, тілоспалення в урнах, кінець IX – початок X ст.; Городниця VI,

тілоспалення в ямах, X–XI ст.; Семенів III, підкурғанне тілоспалення на стороні, в дерев'яній домовині, XII–XIII ст.). Зберігся звичай ритуально класти глиняний посуд, використовувати камінь в облаштуванні могил, очищати місце упокоєння вугликами з ритуального вогнища, бити посуд під час поховання, покладати ритуальну їжу, залишки якої фіксуються у вигляді кісток тварин.

2. Трупопокладення підкурғанні, ґрунтові західної (з сезонними коливаннями) орієнтації [Моця, 1994, с. 31; Івакін, 2008, с. 66]. Датуються XII–XIII ст. У всіх випадках поховання проводили у поховальних ямах (які іноді в ґрунтових рядових похованнях не читалися в чорноземі). Поховання робили в дерев'яних або кам'яних (Мухавка III, рис. 4) конструкціях (домовинах, 37 випадків), в одному випадку дерев'яна домовина була обкладена великим камінням (Семенів III, курған 1, найбагатше жіноче поховання). Переважно слідів від домовин (деревного тліну, фрагментів дерева, цвяхів) не виявлено. У такому випадку померлих могли ховати в домовинах, у конструкції яких не використовували цвяхи і дерево не збереглося [Івакін, 2008, с. 70–71] або померлих ховали у саванах безпосередньо в могильних ямах. Статистика підплитових і безплитових ямних поховань теж не може бути вичерпною через фрагментарність досліджень могильників, небережність кам'яних плит та дерев'яних перекриттів (щитів), що зафіксував Б. Томенчук у Галичі [Пивоваров, 2001, с. 37]. Часом на тій самій площі були одночасові курғанні та ґрунтові могильники (курғанний могильник Чернелів-Руський II розташований через дорогу від ґрунтового безплитового могильника Чернелів-Руський Па, підкурғанні та підплитові поховання у Товстолузі). Як пережиток язичницьких часів у похованнях XII–XIII ст. наявні залишки посуду для ритуальної їжі (Чернелів-Руський Па, поховання 259), ритуально побиті горщики, підсипка з вугликів, фрагменти перепаленої обмазки, в курғанних насипах – кістки тварин. Про важливість використання каміння в ритуальному обряді свідчить їх фіксація в ґрунтових похованнях із трупоспаленням X ст., підкурғанних кенотафних похованнях XI ст., у підплитових похованнях, у похованнях у кромлехах, у підкурғанних насипах в якості конструктивних частин, що перегукується з покладанням каменів, кам'яних плиток у ґрунтові поховання, під кістяки похованих (Жванець), біля тіла, над головою (Старий Збараж V) і навіть у рот покійникам (Сокілець) [Маярчак, 2006, с. 32]. Теза про суто чернечі християнські поховання з кам'яним плитками під тілом суперечить положенню рук у таких похованнях (для християнських поховань характерне положення рук на грудях або на животі). Серед похованих є дитячі поховання, окрім того, кам'яні плитки фіксуються не лише під головою, а й під іншими частинами тіла, у тому числі над головою. Кам'яні плитки над головою можуть також нагадувати про традицію підплитового поховання.

Заслуговує уваги й питання виникнення підплитових поховань. С. Пивоваров виділив декілька поглядів на цю проблему: “етнічний” (підплитові поховання належали окремим етнічним групам населення), “соціально-майновий” (належність підплитових поховань є свідченням майнового розшарування населення), “язичницький” (зв’язок таких поховань із дохристиянськими віруваннями), “еволюційно-функціональний” (свідчення поступового переходу від ґрунтової кремації до ґрунтової інгумації без використання курганных насипів, кам’яні плити для означення місця поховання) [Пивоваров, 2001, с. 36–37]. Сам автор вважає появу підплитових поховань проявом посиленої християнізації населення вихідцями з візантійських провінцій [Пивоваров, 2001, с. 41].

З огляду на вищесказане, можна схилитися до “язичницького” погляду. Під час поховання для померлих будували “умовний дім”, стіни та дах якого викладали з каменю або дерева (дерев’яні домовини, кам’яні саркофаги, кромлехи, кургани з кам’яними конструкціями), відголоском такого будинку для мертвих могла бути наявність каменю у всіх типах поховань, навіть у роті похованих [Маярчак, 2006, с. 18].

Давньоруські поховальні пам’ятки Західного Поділля потребують додаткових досліджень для визначення паралельного існування курганных та ґрунтових могильників, часу переходу від одного типу поховання до іншого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. *Герета І. П.* Звіт про роботу над зводом пам’ятників археології Тернопільської області. – Тернопіль, 1989. – 9 с.
2. *Герета І. П.* Звіт про розкопки могильників черняхівської культури та давньоруського періоду в Чернелеві-Руському на Тернопільщині у 1989 році // Наук. фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею. – РД-ХІІ–10109. – Тернопіль, 1990. – 44 с.
3. *Герета І. П., Ковальчук Т. М.* Звіт про археологічні дослідження в с. Мухавка в 1975 році // Наук. фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею. – РД-ХІ–3272. – Тернопіль, 1976. – 11 с.
4. *Винокур І., Горішній П.* Бакота. Столиця давньоруського Пониззя. – Кам’янець-Подільський, 1994. – 263 с.
5. *Захар’єв В.* Давньоруські могильники Соکیلця на Ушиці // Населення Прутсько-Дністровського межиріччя та суміжних територій в другій половині I – на початку II тисячоліть н. е. – Чернівці, 1994. – С. 46–47.
6. *Захар’єв В.* Черговий етап дослідження Сокілецького давньоруського підплитового могильника ХІІ–ХІІІ ст. // АБУ 2000–2001 рр. – К., 2002. – С. 126–127.
7. *Івакін В. Г.* Християнський поховальний обряд населення давньоруського Києва (ХІ–ХІІІ ст.) // Археологія. – 2008. – № 3. – С. 60–75.

8. Малеев Ю. Н. Отчет о работе Днестровской археологической экспедиции Киевского госуниверситета. – К., 1988. – 12 с.
9. Малеев Ю. Нові давньоруські поховальні пам'ятки Подністров'я // Населення Прутсько-Дністровського межиріччя та суміжних територій в другій половині I – на початку II тисячоліть н. е. – Чернівці, 1994. – С. 31–33.
10. Маярчак С. Археологічні пам'ятки IX–XIII ст. Лівобережжя Середнього Подністров'я. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 95 с.
11. Маярчак С. П. Поховання і розвиток поховального обряду в давньоруського населення Лівобережжя Середнього Подністров'я // Археологія. – 2008. – Вип. 2. – С. 30–39.
12. Миська Р. Ранньосередньовічні поховальні пам'ятки межиріччя Золотої Липи та Збруча // In silvis, campis... et urbe. Średniowieczny obrządek pogrzebowy na pograniczu polsko-ruskim. – Rzeszów; Sanok, 2011. – S. 102–111.
13. Михайлина Л. П. Слов'яни VIII–IX ст. між Дніпром і Карпатами. – К., 2007. – 300 с.
14. Моця О. П. Поховання скандинавів на Півдні Київської Русі // Археологія. – 1990. – № 4. – С. 90–97.
15. Моця А. П. Погребальные памятники южнорусских земель IX–XIII вв. – К., 1990. – 156 с.
16. Моця О. П. Населення південно-руських земель IX–XIII ст. (за матеріалами некрополів). – К., 1993. – 160 с.
17. Моця О. П. Підплитові поховання на південно-руських могильниках // Населення Прутсько-Дністровського межиріччя та суміжних територій в другій половині I – на початку II тисячоліть н. е. – Чернівці, 1994. – С. 30–31.
18. Моця О. Поховальні пам'ятки середньовічних часів західноруського прикордоння – особливості обряду та сліди міжетнічних контактів // In silvis, campis... et urbe. Średniowieczny obrządek pogrzebowy na pograniczu polsko-ruskim. – Rzeszów; Sanok, 2011. – S. 45–55.
19. Пивоваров С. Християнські старожитності межиріччі Верхнього Пруту та Середнього Дністра. – Чернівці, 2001. – 151 с.
20. Пивоваров С. В. Поховання під кам'яними плитами на давньоруських некрополях (спроба інтерпретації) // Археологія Тернопільщини. – Тернопіль, 2003. – С. 173–180.
21. Русанова И. П. Славянские древности VI–IX вв. между Днепром и Западным Бугом. – М., 1973. – 99 с.
22. Русанова И. П., Тимошук Б. А. Языческие святилища древних славян. – М., 2007. – 303 с.
23. Сохацький М. Археологічні роботи Борщівського краєзнавчого музею у 1991–1993 рр. // Літопис Борщівщини. – Борщів, 1993. – Вип. 3. – С. 10–20.
24. Тимошук Б. О. Давньоруська Буковина. – К., 1982. – 206 с.

25. Томенчук Б. Ятвяги на Буковині (Кам'яні кургани і поховання в кам'яних огорожах) // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. – Чернівці, 2001. – Т. 1. – С. 215–222.
26. Томенчук Б. П. Три періоди одержавлення Галицької землі (Галицько-Буковинського Прикарпаття) за матеріалами некрополів IX–XII ст. // Археологічні студії. – Чернівці, 2000. – Вип. 1. – С. 66–68.
27. Филипчук М., Шуї Н. Могильники Плісеського археологічного комплексу IX–XIII ст. як джерело до вивчення етнокультурних взаємовпливів на мікрорегіональному рівні // Вісник Інституту археології. – 2006. – Вип. 1. – С. 71–85.
28. Ягодинська М. Слов'янський могильник біля Старого Збаража // Джерело. – Тернопіль, 1994. – Вип. 1. – С. 137–153.
29. Demetrykiewicz W. Poszukiwania archeologiczne w powiecie Trembowelskim w Galicyi wschodniej // Materiały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne. – Kraków, 1900. – S. 92–125.
30. Kirkor A. H. Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologiczno-antropologicznej w roku 1877 // Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej. – Kraków, 1878. – Т. II. – S. 3–18.
31. Kirkor A. H. Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologiczno-antropologicznej w roku 1878 // Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej. – Kraków, 1879. – Т. III. – S. 12–45.
32. Kirkor A. H. Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologicznej w roku 1882 // Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej. – Kraków, 1883. – Т. VII. – S. 51–65.
33. Kirkor A. H. Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologicznej w roku 1883 // Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej. – Kraków, 1884. – Т. VIII. – S. 48–60.
34. Liwoch R. Uwagi o chronologii wczesnośredniowiecznych cmentarzysk na zachodzie Ukrainy // In silvis, campis... et urbe. Średniowieczny obrządek pogrzebowy na pograniczu polsko-ruskim. – Rzeszów; Sanok, 2011. – S. 89–99.

Стаття: надійшла до редакції 28.11.2012

прийнята до друку 10.12.2012

**THE BURIAL-GROUND SITES
OF WESTERN PODILLIA IN THE 10th–13th CENTURIES**

Maryna YAGODYNSKA

*Historical and Cultural Monuments Protection Inspectorate of Ternopil region,
44, Brodivska str., Ternopil, 46020, Ukraine,
e-mail: tokiopik@mail.ru*

The materials about Old Rus burial-ground sites of Western Podillia are analyzed in the article. The description of the burial-mound and burial-ground sites is given and the method of burial and accompanying materials are analyzed.

Keywords: burial-ground sites, Western Podillia, skeletons, body position, accompanying materials.

ПОГРЕБАЛЬНЫЕ ПАМЯТНИКИ ЗАПАДНОГО ПОДОЛЬЯ X–XIII вв.

Марина ЯГОДИНСКАЯ

*Тернопольская областная инспекция охраны памятников истории и культуры,
ул. Бродовская, 44, Тернополь, 46020, Украина,
e-mail: tokiopik@mail.ru*

Проанализированы древнерусские погребальные памятники Западного Подолья, дана характеристика курганных и грунтовых могильников, анализируется способ погребения, сопроводительный инвентарь.

Ключевые слова: древнерусские погребальные памятники, Западное Подолье, костяки, положение тела, сопроводительный материал.

ТАБЛИЦІ

Таблиця 1

Географічний і кількісний розподіл поховальних пам'яток Західного Поділля

№ п/п	Місцезнаходження по районах	Курганні	Грунтові	Усього могильників
1.	Борщівський	1 Глибочок	14 Більче Золоте VII, VIIa (Мишків), Верхняківці II, Вовчківці III, Дзвенигород II, Королівка I, Кривче, Кудринці V, Лосяч, Михалків, Монастирок, Устя XXXIII, Устя XXXIV	15
2.	Бучацький	2 Жнибороди I, Новосілка VII (Новосілка Язловецька)	1 Рукомиш V	3
3.	Гусятинський	2 Городниця VII, Городниця X	4 Городниця VI, Увисла I-III	6
4.	Заліщицький	1 Зелений Гай I	14 Бедриківці IV-V, Виноградне, Городок I-II, Дзвиняч, Зелений Гай II, Зозулинці III, Касперівці, Колодрібка I, Новосілка VII (Новосілка Костокова), Ставки, Торське, Угриньківці V	15
5.	Збаразький		5 Грицівці, Старий Збараж (кремація), Старий Збараж, Старий Збараж VI, Хоми II	5
6.	Зборівський		2 Городище, Олів V	2
7.	Козівський		2 Августівка, Велика Плавуча	2
8.	Монастирський		2 Вістря, Доброводи IV	2
9.	Підволочиський		2 Остап'є, Рожиськ II	2
10.	Теребовлянський	3 Буданів V, Підгора II, Семенів III	2 Зеленче II, Теребовля I	5
11.	Тернопільський	3 Великий Глибочок, Товстолуг, Чернелів Руський II	3 Лозова Ia, Товстолуг, Чернелів Руський IIa	6
12.	Чортківський	1 Палашівка	3 Косів, Мухавка III, Палашівка	4
13.	Хмельницька обл.	2 Карачківці, Черче	4 Бакота I-III, Жванець	6

Таблиця 2

Давньоруські могилиники Західного Поділля

Легенда таблиці 2:

1 – пам’ятка

2 – тип поховань (І – інгумація; Кр – кремація; Кф – кенотаф)

3 – курганий насип (К)

4 – ґрунтовий

4а – ґрунтові

4б – підплитові

5 – кількість поховань

6 – орієнтація поховань

7 – глибина, м

8 – характер поховання

8а – в ямі (дерев’яній/кам’яній домовині)

8б – в ямі (без домовини)

9 – в комплексі з городищем чи поселенням

10 – місце розташування

10а – вершина пагорба

10б – високий берег ріки

10с – низина

11 – площа

12 – датування

13 – відкривач, дослідник, час дослідження

№ п/п	1	2	3	4		5	6	7	8		9	10			11	12	13
				4а	4б				8а	8б		10а	10б	10с			
1.	Більче-Золоте VII (Мишків, мог. I)	I	-	+	-	3	Зх.	-	+	-	+	-	+	-	0,8	XII-XIII	1890, Г.Оссовський
2.	Більче-Золоте VIIа Мишків, мог. II)	I	-	+	-	бл. 10	-	-	-	+	+	-	+	-	-	XII-XIII	1890, Г.Оссовський
3.	Верхняківці II	I	-	-	+	5 1,2,4- парні	1-5 Пд. Зх.	0,89- 1,75	-	+	+	-	-	+	15	XII-XIII	1876, А.Кіркор
4.	Вільховець I	I	-	+	-	декілька	Зх.	-	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	поч. XX ст., випадково
5.	Вовківці III	I	невел. надмо- гильні насипи	-	+	6	Зх.	-	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1878, А.Кіркор; 1990, М.Сохацький
6.	Глибочок	I	+	-	-	3	Зх.	1,4	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1877, А. Кіркор

Продовження таблиці 2.

№ п/п	1	2	3	4		5	6	7	8		9	10			11	12	13
				4a	4b				8a	8b		10a	10b	10c			
7.	Дзвенигород II	I	-	-	+	1	-	-	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1878, А. Кірко
8.	Королівка I	I	-	+	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XII	1934, Г. Сулімірський
9.	Кривче	I	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	XII-XIII	Ю. Малєв
10.	Кудринці V	I	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	I чв. XX ст., Я. Брик
11.	Лосяч	I	-	-	+	1	3х.	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	1877, А. Кірко
12.	Монастирок	I	-	-	+	1	-	1,1 7	-	+	-	-	-	-	-	-	1877, А. Кірко
13.	Михалків	I	-	+	-	3	1.3х. 2.Пд3х	0,3 5	-	+	-	-	-	-	-	XII-XIII	1900, К. Гадачек
14.	Устя XXXIII	I	-	-	+	12 кам. плит	-	-	-	-	+	-	-	-	-	XII-XIII	-
15.	Устя XXXIV	I	-	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-	-	XII-XIII	1976, О. Приходнюк
16.	Жнибороди I	I	79 К	-	-	19	1.3х 2.Пд3х	-	+	-	-	-	+	-	0,85 128×66	XII-XIII	1878, А. Кірко
17.	Новосілка VII	I	+	-	-	1 К	-	-	+	-	-	-	-	-	-	XI	1878, А. Шнайдер
18.	Рукомиш V	I	-	+	-	Парне	3х	-	-	-	+	-	+	-	-	XII-XIII	1979-80, випадково
19.	Городниця VI	Кр	-	+	-	2	-	0,2 - 0,3	-	+	+	+	-	-	-	X-XI	1984, І. Русанова
20.	Городниця VII	Кф	4 К	-	-	1 Кф	-	-	-	+	+	+	-	-	-	X-XI	1984, І. Русанова

Продовження таблиці 2.

№ п/п	1	2	3	4		5	6	7	8		9	10			11	12	13
				4a	4b				8a	8b		10a	10b	10c			
21	Городниця Х	Кф	4 К	-	-	2 Кф	-	-	-	-	+	-	-	+	-	ХІІ-ХІІІ	1988, Ю.Малєєв
22	Увисла І	І	-	-	+	1	Зх.	-	-	+	-	+	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	Г.Оссовський
23	Увисла ІІ	І	-	+	-	7	ПдЗх	-	-	+	-	+	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	Г.Оссовський
24	Увисла ІІІ	І	-	+	-	кілька	-	-	-	-	-	-	+	-	-	ХІІ-ХІІІ	1889, Г.Оссовський
25	Бедриківці ІV	І	-	-	+	1	-	0,35	-	+	+	+	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	1984, Ю.Малєєв
26	Бедриківці V	І	-	-	+	8	-	-	+	+	+	+	-	-	1,7	ХІІ-ХІІІ	1899, Й. Шомбаті
27	Виноградне	І	-	-	+		Зх.	-	-	-	-	-	-	+	-	ХІІ-ХІІІ	Ю.Малєєв.
28	Городок І	І	-	-	+	13	1.Зх. 2.Сх 3-13. ПнСх	1.1,0 2.0,73	-	+	-	-	+	-	0,8	Х-ХІІІ	1 - 1878, А. Кіркор; 2 - 1883, А. Кіркор; 3-13 - 1890, Г.Оссовський
29	Городок ІІ	І	-	-	+	4	ПдЗх	-	-	+	-	-	+	-	7,2	ХІІ-ХІІІ	1890, Г.Оссовський
30	Дзвиняч	І	-	-	+	1	-	-	-	+	+	-	-	-	-	ост. чв. ХІІ - 1 пол.ХІІІ	-
31	Зелений Гай І	І	45 К	-	-	6	1-5-Зх, 6-ПнСх	-	в домо- вині	-	+	-	+	-	4,2	-	1-4 - 1909, К.Гадачек, 5, 6 - 1931, Т.Сулмір- ський
32	Зелений Гай ІІ	І	-	-	+	23	1,2. ПнЗх, 3-23. Зх	-	-	+	+	-	+	-	-	ХІІ-ХІІІ	1877, 1880, 1882, І.Ко- перницький В.Пшибис- лавський

Продовження таблиці 2.

№ п/п	1	2	3	4		5	6	7	8		9	10			11	12	13
				4a	4b				8a	8b		10a	10b	10c			
33	Зозулинці III	I	-	-	+	1	3x	1,2	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1981, Ю.Малєєв
34	Касперівці	I	-	-	+		3x	-	-	-	-	-	+	-	-	XII-XIII	Ю.Малєєв
35	Колодрібка I	I	-	-	+	1	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	1876, випад.
36	Новосілка VII (Новосілка Костоюкова)	I	-	-	+	20	-	-	-	+	-	-	-	-	-	XII-XIII	-
37	Ставки	I	-	-	+	20	3x	-	-	+	-	-	+	-	0,15	XI-XIII	1971,випад., Ю.Малєєв
38	Горське	I	-	+	-	-	3x	-	-	+	-	-	+	-	-	XII-XIII	I світ. війна, випадково
39	Угрицьківці V	I	-	-	+	1 кам. плита	3x	-	-	+	-	+	-	-	-	XII-XIII	1971, Ю.Малєєв
40	Грицівці	I	-	-	+	5 кам. плит	3x	0,8- 1,57	+	+	-	+	-	-	-	XII- XIII	1882, А.Кірко
41	Старий Збараж	Кр	-	+	15	15	-	-	-	-	+	+	-	-	зруйн., 32,7 м ²	кін. IX- поч. X	1989-90, М.Ягодин- ська
42	Старий Збараж	I	-	+	-	-	3x	-	-	+	+	+	-	-	-	XI- XIII	1988, О.Ситник
43	Старий Збараж VI	I	-	+	-	8	3x	0,55- 0,7	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1883, А. Кірко
44	Хоми II	I	-	-	+	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	2008, В. Ільчишин
45	Городище	I	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	XII-XIII	1987, О.Гаврилюк
46	Олів V	I	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	2002, М.Бігус
47	Августівка- Хоростець (Хоробрів)	I	-	+	-	1	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	1910, випадково
48.	Велика Плавуча	I	-	-	+	3	3x	-	-	+	-	-	-	-	-	-	Т.Сулімірсь- кий

Продовження таблиці 2.

№ п/п	1	2	3	4		5	6	7	8		9	10			11	12	13
				4a	4b				8a	8b		10a	10b	10c			
49	Вістря	I	-	+	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	1999, випадково
50	Доброводи IV	I	-	-	+	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	2001, В. Тилішак
51	Остап'є	I	-	-	+	1	ПдЗх	-	-	+	+	+	-	-	-	XI-XIII	1929, випадково
52	Рожиськ II	I	-	+	-	1	-	-	-	+	+	-	+	-	-	XII-XIII	випадково
53	Буданів V	-	18 К	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	1,25	-	2007, А.Буда
54	Зеленче III	I	-	+	-	2	Зх	-	-	+	+	-	+	-	-	XII-XIII	1956, І.Свєшніков
55	Підгора II	-	10 К, група -ми по 2	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	2009, В. Ільчишин
56	Семенів III	5 – I на підсип- ці, I – Кр	13 К	-	-	6	Зх	-	+	-	+	+	-	-	-	XII-XIII	1876, А. Кіркор; 1900, В. Деметри- кевич
57	Теребовля I	I	-	+	-	2	Зх	0,8	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1987, М.Ягодинська 2005, Р.Миська
58	Великий Глибочок	I	3 К	-	-	3	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	1881, А. Кіркор
59	Лозова Ia	I	-	-	+	1	-	-	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1980-і роки, випадково
60	Товстолуг	I	7 К, 6 роз- коп.	-	+	6 К, 1 підплитове	1-6 - 3х	-	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1-6 - 1877, А.Кіркор; 7-випадково
61	Чернелів- Руський II	I	+	-	-	7	Зх	-	+	-	+	+	-	-	-	-	1882, А. Кіркор

Закінчення таблиці 2.

№ п/п	1	2	3	4		5	6	7	8		9	10			11	12	13
				4a	4b				8a	8b		10a	10b	10c			
62	Чернелів-Руський Па	I	-	+	-	26	Пн; Зх-ПнЗх; ПнСх; Зх; Зх-ПдЗх	0,5- 1,6	+	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	1973-75, 1989, І.Герета
63	Косів	I	-	-	+	1	-	-	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	Ю.Кост- ржевський
64	Мухавка III	I	-	+	+	2	1 - Зх; 2 - ПнЗх	1 - 1,0 2 - 1,2	1	1	-	+	-	-	-	XII-XIII	1975, І.Герета, Т.Ковальчук
65	Палашівка	I	+	-	-	2	Зх	1- 3,0	1	-	-	+	-	-	-	-	1912, К.Гадачек
66	Палашівка	I	-	-	+	2	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
67	Бакота I	I	-	+	-	2	Зх	-	2	1	+	+	-	-	-	XII-XIII	1975, П. Горішний, С.Баженова
68	Бакота II	I	-	+	-	55	Зх з деякими відхи- леннями на Пн. або Пд.	0,45- 1,55	6 пох. в дер. до- мови нах	мог. ями про- стеж. у 3 випад- ках	+	+	-	-	-	2 пол. XIII-XIV	1964, І.Винокур, О.Приходнюк Г.Хотюк; 1974, П. Горішний, Р. Юра
69	Бакота III	I	-	+	-	1	1,2 - Зх., 3 - Сх.	0,35- 0,45	-	+	+	-	+	-	-	серед. XIII	-
70	Жванець	I	-	+	-	26	Зх.; Пд.Зх.	0,3- 0,85	-	-	+	-	+	-	-	XII-XIV	1974, Т. Мовша
71	Карачківці	I	7 кург. груп (300 К)	-	-	11	-	-	-	-	+	+	-	-	-	XI-XIII	1883, Б.Антонович
72	Черче	I	9 К	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	1987, В.Мерей

Таблиця 3.

Давньоруські ґрунтові могили Західного Поділля

Легенда таблиці 3:

1 – пам'ятка, поховання

2 – поховання в ямі

2a – домовина

2b – без домовини

3 – розміри, глибина ями (м)

4 – форма ями

5 – орієнтація поховання

6 – кількість поховань

7 – кількість кістяків

8 – положення кістяка

9 – супроводжувальний інвентар

9a – скроневі кільця, діадеми

9b – персні, браслети

9c – підвіски, амулети, намистини, гудзики

9d – золоте шитво

9e – цвяхи, залізні предмети

9f – фрагменти кераміки, цілі форми, камінь

10 – датування

11 – інше

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11	
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f			
1.	Більче-Золоте VII (Мишків, мог. I) поховання 1	+	-	2×1	прямо-кутна	Зх.	1	1	-	скроневі кільця кийвськ. типу	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яному крузі
	поховання 2	+	-	2×1	прямо-кутна	Зх.	1	1	-	-	-	золота кулька та кілька глиняних намистин	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яному крузі
	поховання 3	+	-	2×1	прямо-кутна	Зх.	1	1	-	скроневе кільце	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яному крузі

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
1.	Більче-Золоте VII (Мишків, мог. I) поховання 1	+	-	2×1	прямокутна	Зх	1	1	-	скроневі кільця кийв. типу	-	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яному крузі
	поховання 2	+	-	2×1	прямокутна	Зх	1	1	-	-	-	золота кулька та кільця глиняних намистин	-	-	-	XII-XIII	в кам'яному крузі
	поховання 3	+	-	2×1	прямокутна	Зх	1	1	-	скроневе кільце	-	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яному крузі
2.	Більче-Золоте VIIa (Мишків, мог. II)	-	+	-	-	Зх	бл. 10	бл. 10	-	дротяні скроневі кільця, скроневі кільця кийвськ. типу	кручені персні	-	-	-	гонч. горщик, глечик з двома ручками (амфора кийв. типу?), миска	XII-XIII	-
3.	Верхняківці II	-	+	гл. 0,89-1,75		1-5 ПдЗх	5 1, 2, 4 - парні	8	-	сережки	персні	-	парча	-	-	XII-XIII	підплитовий
	поховання 1	-	+	0,97	-	ПдЗх	1	2	на грудях витягнуті	-	-	-	2 фр. золото-тканої парчі	-	-	XII-XIII	розмір кам'яної плити 1,8×1,0×0,2
	поховання 2	-	+	0,89	-	ПдЗх	1	2	витягнуті витягнуті	сережка	бронз. перстень	-	-	-	-	XII-XIII	розмір кам'яної плити 1,26×1,3×0,19

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
3.	Верхняківці II поховання 3	-	+	1,75	-	Пд. Зх.	1	1	витагнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	кам'яна плита 1,75×1,0×0,25
	поховання 4	-	+	0,95	-	Пд. Зх.	1	2	витагнуті	бронз. сережка з підвіскою	бронз. перстень з дроту	-	-	-	-	XII-XIII	2 плити, 2,95×1,6×0,35
	поховання 5	-	+	1,11	-	ПдЗх	1	1	витагнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	кам'яна плита 1,65×0,7×0,25
4	Вільховець I	-	+	-	-	Зх.	кілька	кілька	-	сережки, одна параскладної конструкції з кольоровим склом	срібні персні, браслети	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
5	Вовківці III	-	+	0,8-1,2	-	Зх.	6	6	-	-	+	-	-	-	+	XII-XIII	підплит. з невеликими надмогильн. насипами. 1 плита антроп.
	Поховання 1	-	+	1,1	-	Зх.	1	1	п - на грудях, л - втягнута	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	під черепом вапно
	Поховання 3	-	+	1,1	-	Зх.	1	1	витагнуті	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	під черепом вапно
	Поховання 6	-	+	-	-	-	-	-	-	-	бронз. перстень у півтора оберти	-	-	-	-	XII-XIII	-

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
6	Дзвенигород II	-	+	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	підплитовий
7	Королівка I	-	-	-	-	-	1	1	-	бронзові сережки	срібний перстень, скляні браслети	-	-	залізна сокира	фрагм. кераміки	XII-XIII	грунтовий, в печері
8	Кривче	-	-	невел. глибина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	підплитовий
9.	Кудринці V	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Лосяч	-	+	-	-	3x	1	1	-	-	бронз. перстень	-	-	-	-	XII-XIII	підплитовий
11	Монастирок	-	+	1,17	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	підплитовий
12	Михалків	-	+	-	-	1-3x 2- Пд3x	4	5	-	+	-	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
	Поховання 1	-	+	0,35	-	3x	1	1	руки перехрещені на грудях	10 сріб. бляшок діадеми, 25×20мм, з зображ. барса (?)	-	-	-	-	-	XII-XIII	
	Поховання 2	-	+	-	-	Пд3x	1	2	руки складені на грудях	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	
13	Устя XXXIII	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	енколпійон	-	-	-	XII-XIII	12 кам. плит
15	Устя XXXIV	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	грунтовий 1 кам. домовина	
16	Рукомиш V	-	+	-	-	3x	1	2	-	-	-	енколпійон	-	-	-	XII-XIII	парне пох.
17	Городниця VI	-	+	0,2- 0,3	-	-	2	2	-	-	-	-	-	фр. ліпн. миски, гонч. горщиків	X-XI	тілоспа-лення	

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
18	Увисла I	-	+	-	-	3x	1	1	руки під газом	-	бронз. персні спірально скручен. дроту	+	-	-	-	XII-XIII	підплитовий, кам'яна плита 2,5×0,5
19	Увисла II	-	+	-	-	Пд3x	7	7	витагнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
20	Увисла III	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
21	Бедриківці IV	-	+	-	-	-	1	1	-	-	фрагм. склян. браслета	бронз. дзвіночок	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	підплит., плита з сірого пісковика
22	Бедриківці V	-	+	-	-	-	8	8	-	срібні скроневі кільця	сріб. та бронз. браслети, фр. склян. браслета	емалева бронз. підвіска	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	підплитовий, ґрунтовий
23	Виноградне	-	-	-	-	3x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	вел. кам плити
24	Городок I	-	+	-	-	1-3x 2-Сх 3-13- ПнСх	13	13	-	-	-	-	+	-	+	X-XIII	підплитовий, 4-13- безінвентарні
	поховання 1	-	+	1,0	-	3x	1	1	-	-	-	-	-	-	фр. керам. кам'ян. відбійник	X-XIII	-
	поховання 2	-	+	0,73	-	Сх	1	1	-	-	-	-	-	-	фр. керам.	X-XIII	-
	поховання 8	-	+	-	-	ПнСх	1	1	-	-	-	-	фрагм. чорної тканини з золотим шиттям	-	-	X-XIII	-

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11	
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f			
25	Городок II	-	+	-	-	Пд Зх	4	-	-	бронзове скроневе кільце	-	дерев'яна прикраса з метал. кульками	-	-	-	-	XII-XIII	підпли- товий
26	Дзвиняч	-	+	-	-	-	-	-	-	емалева підвіска у формі колга із зображе- нням птахи	-	-	-	-	-	-	ост. чв. XII- I пол. XIII	підпли- товий
27	Зелений Гай II	-	+	-	-	1, 2- ПнЗх, 3-23- Зх	23	23	-	бронзові сережки, загнуто- кінцеве скроневе кільце	бронз. спіраль, персні, бронз. перстень з 8-кутною золоч. по- краях накладкою, заповн. емаллю	бронз. гудзик, бронз. гудзик у вигляді кульки з вусчком	фрагм. золототканої канини	-	-	фрагм. кераміки, кам'яний брусок	XII-XIII	підплит., в заповн. ям фрагм. кераміки, кістки гварин, фрагм. дерева
28	Зозулинці III	-	+	1,2	-	Зх	1	1	-	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	підплит., розм. 2,0× 0,77×0,22	
29	Касперівці	-	-	-	-	Зх	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	підплит.
30	Колодрібка I	-	+	-	-	-	1	1	-	бронзові сережки	перстень	-	-	-	-	горщики	XI-XIII	підплит.
31	Новосілка VII (кол. Новосілка Костюкова)	-	+	-	-	-	-	1	-	-	срібний перстень	-	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	підплит.

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
32	Ставки	-	+	-	-	3x	20	20	-	скроневі кільця з мідного та срібн. дроту	-	глиняна поливана намисти-на	-	-	0,15	-	підплито-вий
33	Торське	+		-	-	3x	-	-	-	спірально звиті кільця	пластин. персні, пластин. та дрот. браслети	скляна намисти-ни лунниці		-	-	XII-XIII	грунтовий 18 прикрас
34	Угриньківці V	-	+	-	-	3.	-	1	-	срібне скроневе кільце	-	-	-	-	-	XII-XIII	підплит. 1 кам'яна плита 1,93×1,15×0,1
35	Грицівці,	-	+	0,8-1,57	-	3x	5	5	-	+	срібний браслет перстень	бронзова шпилька	-	3 залізні цвяхи	фрагм. кераміки	XII-XIII	підплит., кам'яні плити 1,5-1,8×0,8; одне парне поховання
	поховання 1	-	+	-	-	3x	1	1	витягнуті	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки, ножа	XII-XIII	-
	поховання 2	-	+	-	-	3x	1	2	витягнуті	-	-	-	-	-	-	-«-	-
	поховання 3	-	+	-	-	3x	1	1	витягнуті	-	-	-	-	-	-	-«-	-
	поховання 4	-	+	-	-	3x	1	1	витягнуті	-	-	-	-	-	-	-«-	-
	поховання 5	-	+	-	-	3x	1	1	п - витягнута, л - на грудях	-	-	-	-	-	-	-«-	-
36	Старий Збараж VI	-	+	0,55-0,7	-	3x	8	8	витягнуті	бронзова сережка	срібний пластин. штамп. перстень	-	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	грунтовий

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
37	Старий Збараж	-	+	-	-	3x	1	1	-	-	-	-	-	-	-	XI-XIII	грунтовий
38	Старий Збараж	+	-	-	-	-	15	15	кремація	-	-	-	-	-	ліпні, ранньо-гончарні горщики	IX-поч. X	грунтовий в урнах
39	Хоми II	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	підплит.
40	Городище	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
41	Оліїв V	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	грунтовий
42	Августівка-Хоростець	-	+	-	-	-	-	-	-	бронзова сережка	-	-	-	-	-	-	грунтовий
43	Велика Плавуча	-	+	-	-	3x	3	3	-	-	бронзові персні	-	-	-	-	-	підплитовий
44	Вістря	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	енколпійон	-	-	-	XII-XIII	-
45	Доброводи IV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Остап'є	-	+	-	-	Пд3x	1	1	-	-	перстень з срібн. дроту	бронз. гудзик	фрагм. золототк. парчі	-	фрагм. кераміки	XI-XIII	підплитовий
47	Рожиськ II	-	+	-	-	-	1	-	-	-	скляний браслет	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
48	Зеленче III	-	+	-	-	3x	2	2	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий
49	Геребовля I	-	+	0,8	-	3x	2	2	п - на грудях, л - на животі	2 загнуто кінцевих на бронз. скрон. кільця	-	-	-	-	-	XII-XIII	грунтовий, контури ями не виявл.
50	Лозова Ia	-	+	-	-	-	1	1	-	-	-	бурштин. хрестик з циркул. орнамент	-	-	-	XII-XIII	підплитовий
51	Товстолуг	-	+	-	-	-	1	1	-	-	2 бронз. сережки з «звоїв з підвісками»	-	-	-	-	XII-XIII	підплитовий

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
52	Чернелів-Руський Па	-	+	0,5-1,6	-	Пн-1 Зх- ПнЗх - 12; ПнСх - 1; Зх-9; Зх.- ПдЗх - 1		26	+	+	+	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	грунтовий	
	поховання 3	-	+	1,7×0,8 50,7- 102	прямо- кутна з заокруг. кутами	Зх ПнЗх	1	1	п - витяг- нута, л - накі- льце у животі	бронзове скроневе л - накі- льце у 1,5 обер.	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	-
	поховання 4	-	+	2,2×0,8 1,05	прямо- кутна з заокруг. кутами	Зх ПнЗх	1	1	п - на грудях, л - накі- льце животі	бронзове скроневе л - накі- льце	бронз. перстень у 1,3	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	-
	поховання 5	-	+	0,7	-	Пн	1	1	витягнуті	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	-	
	поховання 7	-	+	0,65	вузька, прямо- кутна з заокруг. кутами	Пн ПнСх	1	1	п - витяг- нута, л - під газом	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	пох. яма не зафіксована	
	поховання 12	-	+	0,53	-	Зх ПнЗх	1	1	перехре- щені на животі	-	1,5 бронз. перстень	гудзик з скляною голівкою	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	пох. яма не зафіксована
	поховання 13	-	+	0,6	-	Зх ПнЗх	1	1	п - під грудьми, л - на животі	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	пох. яма не зафіксована	

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
52	Чернелів-Руський Па поховання 17	-	+	1,25	-	3х Пн3х	1	1	-	-	бронз. перстень	метал. підвіска	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	пох. яма не зафік- сована, зруйно- ване
	поховання 18	-	+	1,0	-	3х Пн3х	1	1	під тазом	бронзове скроневе кільце у 1,5 оберти	-	-	-	-	-	XII-XIII	пох. яма не зафік- сована
	поховання 19	-	+	2,0×0,6 1,32	прямо- кутна з заокруг. кутами	3х- Пн3х	1	1	втягнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля і під скелетом дерев. вуглики
	поховання 20	-	+	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	цвях	фрагм. кераміки	XII-XIII	пох. яма не зафік- сована, зруйно- ване
	поховання 175	-	+	1,1	-	3х	1	1	-	скроневе кільце київськ. типу	-	-	-	-	-	XII-XIII	пох. яма не зафік- сована, зруйно- ване
	поховання 177	-	+	1,3	-	3х	1	1	-	бронзове скроневе кільце у 1,5 оберти	-	-	-	-	-	XII-XIII	пох. яма не зафік- сована, зруйно- ване
	поховання 185	-	+	2,0×0,8 1,6	овальна	3х	1	1	-	-	-	-	-	2 зал. цвяхи	-	XII-XIII	зруйно- ване
	поховання 203	-	+	2,4×1,1 1,35	прямо- кутна з заокруг. кутами	3х	1	1	-	бронзове скроневе кільце у 1,5 оберти	-	-	-	-	-	XII-XIII	зруйно- ване

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11	
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f			
52	Чернелів-Руський Па поховання 217	-	+	1,2	-	3х	1	1	-	бронзове кільце у 1,5 оберти	-	-	-	окуття зал. лопатки	фрагм. кераміки	XII-XIII	пох. яма не зафіксована зруйнована	
	поховання 232	-	+	2,3×1,4; 1,6	овальна	3х	1	1	-	бронзове кільце	-	2 бронз. кульки	-	-	точил. брусок	XII-XIII	зруйнована	
	поховання 235	-	+	0,9	-	3х	1	1	п - на животі, л-витягнута	-	-	-	-	4 зал. цвяхи	-	XII-XIII	пох. яма не зафіксована зруйнована	
	поховання 236	-	+	0,8	-	3х	1	1	-	бронзове кільце	-	-	-	3 зал. цвяхи	-	XII-XIII	пох. яма не зафіксована зруйнована	
	поховання 237	-	+	1,0	-	3х	1	1	п - витягнута, л - на животі	-	-	-	-	8 зал. цвяхів	-	XII-XIII	пох. яма не зафіксована	
	поховання 250	-	+	-	-	3х	1	1	-	-	-	-	-	зал. пряжка	фрагм. кераміки	XII-XIII	-	
	поховання 259	-	+	0,8	-	3х	1	1	п - на животі, л - витягнута	скроневе кільце ажурною намистиною	бронз. перстень у 1,3 оберти	-	-	-	-	мініатюр. горщик	XII-XIII	пох. яма не зафіксована
	поховання 260	-	+	1,1	-	3х Пн3х	1	1	витягнуті	-	бронз. перстень	-	-	-	-	-	XII-XIII	пох. яма не зафіксована
53	Косів	-	+	-	-	-	1	1	-	бронзове скроневе кільце	-	-	-	-	-	XII-XIII	групове пох. – 2 дорослих, 3 дітей	

Продовження таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
54	Мухавка III	+	+	1-1,8× 0,8, 1,0; 2-1,2	прямо- кутні	1-3х. 2- Пн 3х	2	2	-	-	-	+	-	-	фрагм. кераміки	XII-XIII	1 - кам. домовина 2 - яма
55	Палашівка	+	-	3,0	-	3х	1	1	-	-	бронзов. перстень	-	-	кілька зал. цвяхів	фрагм. кераміки	-	2 шматки шкіри
56	Бакота I	-	+	-	-	3х	2	2	-	+	+	+	-	-	-	XII-XIII	-
	Поховання 2	+	-	-	-	3х	1	1	-	1 срібне скроневе кільце у 1,5 оберт	-	-	-	-	-	XII-XIII	дерев'яна домовина
57	Бакота II	+	+	0,45- 1,55	-	3х., з відхи- лен- нями на Пн. або Пд.	55	55	переваж- но руки лежали на грудах або на животі	-	-	-	-	-	-	2 пол. XIII- XIV	6 пох. в дерев'яних домовинах. Пох. ями не простежені, крім 3 випадків
	Поховання 11	+	-	-	-	3х	1	1	п - на грудах	скроневе кільце	1 срібне мал. кільце у 1,5 оберт	бронзові гудзики типу грибочків	-	-	мал. чер- воне круг- ле скель- це з решт- ками мет. оправи	XII-XIII	дерев'яна домовина
	Поховання 16	+	-	-	-	3х	1	1	-	2 срібне в 1,5 оберт 4 скрон. кільця, 2 3-х намис. скроневі кільця київ. типу із зерню та сканню	1 срібне кільце у 1,5 оберт	-	-	-	XIII- XIV	дерев'яна домовина	

Закінчення таблиці 3.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9						10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e	9f		
59	Жванець Поховання 14 жіноче	-	+	0,2	-	3х	1	1	на животі							XII-XIV	під черепом, лопатками, ліктями і тазом невеликі камінці
	Поховання 15 чоловіче	-	+	0,65	-	3х	1	1	на животі	-	-	-	-	-	-		-
	Поховання 16 чоловіче	-	+	0,3	прямо кут.- овальна	3х	1	1	на животі	-	-	-	-	-	-		-
	Поховання 22	-	+	0,6	-	3х	1	1	-	-	-	-	-	-	-		-

Таблиця 4

Давньоруські курганні могильники Західного Поділля

Легенда таблиці 4:

1 – пам'ятка, поховання

2 – характер поховання

2a – домовина

2b – без домовини

3 – розміри, глибина ями (м)

4 – розміри курганів (м)

5 – орієнтація поховання

6 – кількість поховань

7 – кількість кістяків

8 – положення кістяка, рук

9 – супроводжувальний інвентар

9a – скроневі кільця

9b – персні, браслети

9c – підвіски, амулети, намистини, гудзики

9d – цвяхи, інші предмети

9e – фрагменти кераміки, цілі форми, вироби з кременю

10 – датування

11 – примітка

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9					10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e		
1	Глибочок	-	+	1,4	h=6,0	Зх.	3	3	-	-	бронз. персні	-	-	-	XII-XIII	в основі кургану кам'яні плити 2×0,6 м
2	Жнибороди I Курган 1	-	+	0,75	h=0,95; 6,8×7,3; периметр 27	ПдЗх	1	1	л - на грудях, п - витягнута	2 (6 обертів)	1	лунниця, ажурні намистини	-	3 крем. вироби	XII-XIII	в насипі крем. сокира, кераміка
	Курган 2	-	+	0,2	h=1,2; 9,1×8,7;	чол. - ПдЗх, жін. - Пд	1	2	витягнуті	3 (9 обертів)	1	-	-	3 крем. вироби	XII-XIII	в насипі кераміка, в основі кам'яні плити
	Курган 3	-	+	0,1	h=0,3, 7,8×7,86; периметр 22	Пд	1	1	л - на животі, п - витягнута	-	-	-	зал. ніж	2 крем. вироби	XII-XIII	зруйновано, в насипі кераміка
	Курган 4	-	+	0,6	h=0,85; 7,4×8,4; периметр 24	-	1	1	л - витягнута, п - на гребені	-	-	-	-	1 крем. виріб	XII-XIII	череп вниз лицем, кераміка в насипу

Продовження таблиці 4.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9					10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e		
2	Жнибороди I Курган 5	+	-	0,5	h=1,35; 10,45×10,07; по периметру 28	Зх	1	1	витагнуті	2 (2 оберти)	1	ажурна намистина	5 цвяхів	-	XII-XIII	кістки посипані вапном, дерев. балка; в насипі кремінь, кераміка
	Курган 6	-	+	0,45	h=1,15, 9,3×8,6; по периметру 24	ПдЗх	1	1	витагнуті	-	-	-	-	-	XII-XIII	кістки посипані вапном, в основ насипу кам'яні плити; в насипі кремінь, кераміка
	Курган 7	-	+	0,5	h=0,95; 5,75×4,66; по периметру 13	ПдЗх	1	1	витагнуті	-	-	-	-	4 крем. вироби	XII-XIII	кістки посип. вапном, в основ насипу кам'яні плити, в насипі кераміка
	Курган 8	+	-	0,34	h=1,01, 9,15×8,65; по пери-метру 24	ПдЗх	1	1	л- на животі, п - витягнута	-	1	-	4 цвяхи	-	XII-XIII	кістки посип. вапном, дерев. балка; в насипі кремінь, кераміка
	Курган 9	+	-	0,1	h=1,15; 9,3×9,5; периметр 26	ПдЗх	1	1	витагнуті	-	-	-	5 цвяхів	-	XII-XIII	кістки посип. вапном, під головою пісок
	Курган 10	-	+	0,48	h=0,82; 7,45×6,85; периметр 19	ПдЗх	1	1	витагнуті	-	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі кремінь, кераміка; в основі кам'яні плити
	Курган 11	+	-	0,56	h=1,0, 9,45×9,3; по периметру 22	ПдЗх	1	1	витагнуті	-	-	підвіска з ікла кабана	3 цвяхи	1 крем. виріб	XII-XIII	в насипі кремінь, кераміка, кістки тварин

Продовження таблиці 4.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9					10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e		
2	Жнибороди I Курган 12	-	+	0,32	h=0,88; 6,85×7,47; периметр 19	Пд3х	1	2	дит. - втягнуті; жін. л - на грудах, п - втягнута	2 (4 оберти)	3	ажурна намистина	-	-	ХІІ-ХІІІ	над скелетом кераміка
	Курган 13	-	+	0,55	h=1,05; 7,4×6,8; периметр 20	Пд3х	1	1	втягнуті	-	1	-	-	кілька крем. виробів	ХІІ-ХІІІ	в насипі кераміка, в основі кам'яна плитка
	Курган 14	-	+	0,5	h=0,7, 6,3×7,2; по периметру 17	Пд3х	1	1	л - втягнута, п - на животі	-	2	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	в насипі кераміка, велика к-сть кісток тварин
	Курган 15	-	+	0,7	h=1,0, 7,4×7,6; по периметру 16	3х	1	1	втягнуті	-	1	-	-	кілька крем. виробів	ХІІ-ХІІІ	в насипі кераміка
	Курган 16	-	+	0,55	h=1,05; 5,8×5,8; пе- риметр 17	Пд3х	1	1	втягнуті	-	-	-	-	кілька крем. виробів	ХІІ-ХІІІ	в насипі кераміка
	Курган 17	-	+	0,68	h=1,1, 6,4×6,6; по периметру 22	Пд3х	1	1	втягнуті	-	1	-	-	кілька крем. виробів	ХІІ-ХІІІ	в насипі кераміка, кістки тварин
	Курган 18	-	+	0,55	h=1,5, 11,66×12,7; по периметру 29	Пд3х	1	1	втягнуті	-	-	-	-	1 (сокира)	ХІІ-ХІІІ	в насипі кремінь, багато кераміки, в основі кам'яна плита
	3	Новосілка VII	+	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	8 зал. цвяхів	фрагм. кераміки, 1 кам'ян. виріб	ХІ

Продовження таблиці 4.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9					10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e		
4	Городниця VII	-	+	0,2 2,1×1,1	h=1,2 d= 5	3x-Cx	1	-	-	-	-	-	-	-	X-XI	кенотаф, в насіп кераміка, плита з рожевого шиферу
5	Городниця X	-	-	-	h = до 0,5; d насипу 10,3-11,5	-	2	2	-	-	-	-	-	+	XII-XIII	кенотафи з ровиками
6	Зелений Гай I курганний	+	-	-	-	1-5 - 3x; 6- ПнСх	45	6	-	-	-	-	6 - зал. цвяхи	-	-	-
7	Буданів V	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Підгора II	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Семенів III	+	-	-	-	3x	8	-	-	1 - бронз. сережки	1 - бронз. перстень	1- сердолі- кова нами- стина, 2 бронзові прикраси з срібними вставками	1- 7 цвяхів 2- кілька цвяхів, 3-8- цвяхи	1-8 фрагм. кераміки	XI-XIII	1- кістяк опирався на великий камінь, дубова домовина ззовні укріплена великим камінням, 1,2 - фрагм. дерева; 4-кремація
10	Великий Глибочок	-	-	-	-	-	3	4	-	бронзові скроневі кілля з 5 обертами	-	-	-	-	-	1 парне поховання
11	Товстолуг 6 курганів	-	+	-	-	1-6- 3x	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	-

Закінчення таблиці 4.

№ п/п	1	2		3	4	5	6	7	8	9					10	11
		2a	2b							9a	9b	9c	9d	9e		
12	Чернелів-Руський II I курган	-	+	1,0	9,4×8,6	3х	2	2	руки на грудях	-	-	-	-	-	XII-XIII	2 пох., одне порушене, в насипі кістки тварин, вуглики, 4 зал. цвяхи, фрагменти кераміки
	2 курган	-	+	0,6	6,6×6,3	3х	1	1	руки на грудях	-	1 бронз. перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки
	3 курган	-	+	0,72	-	3х	1	1	руки на грудях	-	1 бронз. перстень	-	-	-	XII-XIII	біля кістяка фрагм. керам.
	4 курган високий і широкий	-	+	1,1	висота 1,0; 12×10	3х	1	1	руки витягнуті	1 бронз. сережка	1 бронз. перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі 6 зал. цвяхів, багато фр. кераміки
	5 курган	-	+	0,69	висота 1,19; 6,9×9,1	3х	1	1	руки “скорчені” біля черепа ніби підпирали шоки	1 сережка	1 бронз. перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі 2 зал. цвяхи, фрагм. кераміки
	6 курган	-	+	0,3	невеликий	3х	1	1	руки на грудях	-	1 бронз. перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі 2 зал. цвяхи, фр. кер
13	Палашівка Курган 1	+	-	3,0	-	3х	1	1	-	-	бронз. перстень	-	кілька зал. цвяхів	фрагм. кераміки	-	2 шматки шкіри
	Курган 2	-	-	-	-	-	кілька кістяків	кілька кістяків	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Карачківці	-	-	-	-	-	11	-	-	бронзові кільця	-	-	-	-	XI-XIII	-
15	Черче	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	кам'яна плита з кириличним написом

Таблиця 5

Супроводжувальний інвентар на давньоруських могильниках Західного Поділля

Легенда таблиці 5:

1 – пам'ятка, поховання

2 – орієнтація

3 – положення рук кістяка

4 – місцезнаходження супроводжувального інвентарю

4a – голова

4b – руки

4b¹ – права рука

4b² – ліва рука

4c – тулуб

4c¹ – груди

4c² – живіт

5 – ноги

6 – датування

7 – інше

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4a	4b		4c				
					4b ¹	4b ²	4c ¹				4c ²
1	Більче-Золоте VII (Мишків, мог. I) Поховання 1	Зх	-	біля черепа - скроневі кільця кийв. типу	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яних кругах	
	Поховання 2	Зх.	-	золота кулька та кілька глиняних намистин	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яних кругах	
	Поховання 3	Зх.	-	скронева кільце	-	-	-	-	XII-XIII	в кам'яних кругах	
2	Більче-Золоте VII а (Мишків, мог. II)	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля кістяків бронзові дротяні скрон. кільця скрон. кільця кийв. типу з зерню, кручені персні гонч. горщик, глечик з 2-ма ручками, миска	

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
3	Верхняківці II Поховання 1 Кістяк 1	ПдЗх.	руки на грудях	-	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,69 м	
	Кістяк 2	ПдЗх.	руки витягнуті вздовж тіла ліва нога дещо зігнута	з лівої сторони черепа скронева кільце, під черепом – 2 фрагм. парчі						довжина скелету 1,89 м	
	Поховання 2 Кістяк 1	ПдЗх.	витягнуті вздовж тіла	-	на пальці правої руки бронзовий перстень	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,64 м	
	Кістяк 2	ПдЗх.	витягнуті вздовж тіла	1 сережка	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,5 м	
	Поховання 3	ПдЗх.	витягнуті вздовж тіла	-	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,95 м	
	Поховання 4 Кістяк 1	Пд. Зх	витягнуті вздовж тіла	бронзове скронева кільце з підвіскою	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,2 м	
	Кістяк 2	ПдЗх.	витягнуті вздовж тіла	-	на пальці правої руки бронзовий перстень з дроту	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,6 м	
	Поховання 5	ПдЗх.	витягнуті вздовж тіла	над головою фрагмент дерева	-	-	-	-	XII-XIII	підплитове, довжина скелету 1,45 м	

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4a	4b		4c				
					4b ¹	4b ²	4c ¹				4c ²
4	Вільховець I	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	срібні персні, браслети, сережки, одна пара складної конструкції з кольоровим склом	
5	Вовківці III Поховання 1	Зх.	п - напід головою грудях, л - витягнута	черепа підсипка з вапна	-	-	-	-	над ногами фрагменти горщиків	XII-XIII	довжина скелету 1,90 м
	Поховання 2	Зх.	п - на грудях, л - витягнута	черепа лежав на вапні	-	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,80 м
	Поховання 3	Зх.	витягнуті вздовж тіла	черепа лежав на вапні	-	-	-	-	над ногами фрагменти горщиків	XII-XIII	довжина скелету 1,86 м
	Поховання 6	Зх.	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	бронзовий перстень у 1,5 оберти
6	Глибочок	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	на пальцях бронзові персні	
7	Королівка I	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XII	бронзові сережки, срібний перстень, скляні браслети, фрагм. кераміки, залізна сокира	
8	Кривче	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	-	
9	Лосяч	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	бронзовий перстень на пальці руки	
10	Монастирок	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля поховання - фрагменти кераміки	

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7		
				4а	4b		4с					
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²	
11	Михалків Поховання 1	Зх.	руки перехре- щені на грудах	на лобовій кістці 10 срібних бляшок діадеми (25×20 мм) з зображен. барса (?)	-	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелету 1,45 м	
	Поховання 2	ПдЗх	руки складені на грудах	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	2 дитячі кістяки	
12	Жнибороди I Курган 1	ПдЗх	п - втягнута л - на грудах	по обидві сторони черепа 2 бронзові скроневі дротяні кільця (6 обертів)	-	на пальці широкий бронзовий перстень	крем'яний амулет, бронзова прикраса типу півхреста, 2 ажурні намистини, кілька дрібних намистин з жовтої скломаси, 2 малих крем. ножі	-	-	-	XII-XIII	над кістяком були фрагменти горщиків
	Курган 2 Кістяк 1	ПдЗх	втягнуті	під нижньою щелепою та з боків 3 кремінчика	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	присипаний зверху дерев. вугликами, в насипі багато фрагм. кераміки, довжина скелета 1,76 м

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
12	Жнибороди I Курган 2 Кістяк 2, жіночий	Пд.	витягнуті	-	-	1 бронзовий кручений перстень	-	-	-	XII-XIII	присипаний зверху дерев. вугликами, біля кістяка - 2 скроневі кільця на 9 обертів, довжина скелету 1,67 м
	Курган 3	Пд.	п - витягнута л - на животі	-	-	-	з правої сторони тіла - 2 крем'яні вироби, зал. ніж	-	-	XII-XIII	в насипі фрагменти кераміки; довжина скелету 1,80 м
	Курган 5	Зх.	витягнуті	голова дуже присипана вапном, під головою ажурна намистина та бронзове скроневе кільце у 1,5 оберти, з обох сторін голови 2 скроневі бронзові кільця у 2 оберти	-	-	-	-	-	XII-XIII	понад скелетом у заповненні похов. ями над головою – залишки зотлілої дерев. балки, в насипі в напрямі ніг багато фрагментів вел. горщиків, кілька крем'яних, по периметру домовини 5 цвяхів
	Курган 6	ПдЗх	витягнуті	під черепом та довкола багато вугілля, над головою фрагменти дерева	-	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі камінь, основа викладена кам'яними плитками, багато фрагм. кераміки та кременю, скелет присипаний вапном; довжина скелета 1,78 м

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
12	Жнибороди 1 Курган 7	Пд. Зх	витягнуті	під черепом та довкола багато вугілля	-	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі над кістяком багато фрагм. кераміки, біля нього 4 крем'яні вироби; довжина скелета 1,77 м
	Курган 8	ПдЗх	п – витягнута л - на животі	над черепом велика дубова колода	на пальці 1 бронзовий перстень в 1,5 оберти	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі над кістяком багато фрагм. кераміки, 2 крем. вироби, в різних місцях коло скелета лежало 4 зал. цвяхи, посипано вапном; довжина скелета 1,56 м
	Курган 9	ПдЗх	витягнуті	голова повернута на Пд.Зх., лежала на пагорбі білого піску	-	-	-	-	5 цвяхів	XII-XIII	над кістяком багато фрагм. кераміки, крем. вироби, скелет сильно присипаний вапном, довжина скелету 1,80 м
	Курган 10	ПдЗх	витягнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	в основі кургану вел. кам'яні плити, в насипі кремій, кераміка
	Курган 11	ПдЗх	витягнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	над кістяком багато фрагм. кераміки, крем. вироби, біля кістяка 1 крем. виріб, 3 цвяхи, ікло кабана, довжина скелета 1,70 м
	Курган 12 Кістяк 1 (дитячий)	ПдЗх	руки витягнуті	-	-	-	-	-	ноги підігнуті	XII-XIII	в насипі багато фрагм. кераміки, довжина скелета 1,16 м

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
12	Жнибороди I Курган 12 Кістяк 2 (жіночий)	ПдЗх	п – витагнута л - на грудах	з обох сторін голови біля скроневої скроневі кіляця у 4 оберти	на 2 пальця 2 персні	на пальці 1 перстень	бронз. намистина мінського типу	-	-	XII-XIII	біля кістяка біконічне глиняне прясло з орнам. зубчастим штампом з вузьких сторін; в насипі кіляця кременів, багато фрагм. кераміки, довжина скелета 1,70 м
	Курган 13	ПдЗх	витагнуті	-	1 бронзовий перстень в 1,2 оберти на пальці, кіляця крем виробів	-	-	-	-	XII-XIII	під насипом поверхня викладена дрібними плитками, в насипі фрагм. кераміки, довжина скелета 1,72 м
	Курган 14	ПдЗх	л - витагнута п - на животі	-	-	2 персні	-	-	ноги підігнуті	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки, у великій к-ті кістки тварин; довжина скелета 1,75 м
	Курган 15	Зх.	витагнуті	-	1 перстень	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки, біля скелета кіляця кремнічків; довжина скелета 1,72 м
	Курган 16	ПдЗх	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки, біля скелета кіляця кремнічків; довжина скелета 1,71 м
	Курган 17	ПдЗх	п – витагнута л - на животі	-	1 бронзовий перстень в 1,5 оберти	-	-	-	-	XII-XIII	насип по периметру обкладений вел. камінням, в насипі багато фрагм. кераміки, кістки тварин, біля скелета кіляця кремнічків; довжина скелета 1,92 м

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
12	Жнибороди I Курган 18	ПдЗх	витягнуті	череп лежав на правій стороні	-	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі багато фрагм. кераміки, кременю, біля скелета з правої стороні - сокирка з кременю; довжина скелета 1,76 м
13	Рукомиш V	Зх.	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	енколпійон
14	Городниця VI	-	-	-	-	-	-	-	-	X-XI	фрагм. ліпної миски, гончарних горщиків
15	Увисла I	Зх.	руки під тазом	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	бронзові персні спірально скрученого дроту в 1,2 оберти
16	Увисла II	ПдЗх	витягнуті	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	безінвентарне
17	Бедриківці IV	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля скелета фрагм. кераміки, фрагм. скляного браслета, бронзовий дзвіночок
18	Бедриківці V	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	срібні скроневі кільця, фрагм. кераміки, срібні та бронзові браслети, емалева бронзова підвіска, фрагм. скляного браслета
19	Городок I поховання 1	Зх	-	-	-	-	-	-	-	X-XIII	в заповненні фрагм. кераміки, кам'яний відбійник
	поховання 2	Сх	-	-	-	-	-	-	-	X-XIII	фрагм. кераміки
	поховання 8	ПнСх	-	фрагмент чорної тканини з золотими витками, нашитий на шкіру	-	-	-	-	-	X-XIII	точильний брусок

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
20	Городок II	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля кістяка бронзове скроневе кільце в 1,5 оберти, дерев. прикраса з метал. кульками	
21	Дзвиняч	-	-	-	-	-	-	-	-	емалева підвіска у формі колта з зображенням птахи	
22	Зелений Гай II	ПнЗх, Зх.	-	бронзові сережки, біля вуха загнута-кінцеве скроневе кільце, біля шиї фрагм. золототканої тканини, бронзовий гудзик	на пальці бронзовий перстень з 8-кутною золоч. по краях накладкою, заповненою емаллю				-	XII-XIII	в похованні: фрагм. кераміки, кам'яний брусок, бронзові спіральні персні, бронзовий гудзик у вигляді кульки з вушком
23	Зозулинці III	Зх.	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	фрагм. кераміки
24	Касперівці	Зх.	складені на грудях	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Колодрібка I	-	-				-	-	-	XI-XIII	бронзові сережки, горщики, перстень
26	Новосілка VII (бувш. Новосілка Костюкова)	-	-	-			-	-	-	XII-XIII	фрагменти кераміки, срібний перстень
27	Ставки	Зх.	-	-	-	-	-	-	-	-	біля поховань скроневі кільця з мідного та срібного дроту, глиняна полив'яна намистина

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
28	Торське	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	18 прикрас: бронзові скроневі кільця у 1,5 оберти, пластин. персні, пластин. та дротяні браслети, скляні намистини, лунниці	
29	Угриньківці V, жіноче 30-40 років	Зх.	-	поруч з черепом срібне скроневе кільце	-	-	-	-	XII-XIII	довжина скелета 1,71 м	
30	Грицівці	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	в похованні: фрагм. кераміки, срібний браслет, перстень, бронзова шпилька, 3 зал. цвяхи	
	поховання 1	Зх.	витагнуті	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля скелета фрагм. крем'яного ножа	
	поховання 2	Зх.	витагнуті	-	-	-	-	-	-«-		
	поховання 3	Зх.	витагнуті	-	-	-	-	-	-«-		
	поховання 4	Зх.	витагнуті	-	-	-	-	-	-«-		
	поховання 5	Зх.	п – витагнута л - на грудях	-	-	-	-	-	-«-		
31	Старий Збараж VI	Зх.	витагнуті	бронзова сережка	срібний пластинч. штамп. перстень	-	-	-	XII-XIII	в похованні: фрагм. кераміки	
32	Старий Збараж	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	-	
33	Августівка-Хоростець	-	-	-	-	-	-	-	-	бронзова сережка	

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
34	Велика Плавуча	Зх.	-	-	-	бронзові персні	-	-	-	-	-
35	Вістря	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	енколпiон
36	Остап'є	ПдЗх	-	-	-	-	-	-	-	XI-XIII	фрагм. кераміки, перстень зі срібного дроту бронзовий гудзик, фрагм. золототканої парчі
37	Рожиськ II	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	скляний браслет
38	Семенів III		-		1-8 фрагм. кераміки	-	-	-	1-2 - кілька цвяхів, 3-8 - цвяхи	XI-XIII	
	Курган 1, жіноче	Зх.	-	біля вуха бронзові сережки, біля шії сердолікова намистина, 2 бронзові прикраси з срібними вставками	на пальці бронзовий перстень						кістяк спертий на вел. камінь, дуб. домовина, обкладена каменями, 7 цвяхів, фрагм. кераміки
	Курган 2, чоловіче пох.	Зх.	-	-	-	-	-	-	-		кілька цвяхів, куски дерева, фрагм. кераміки
	Курган 3, чоловіче пох	Зх.	-	-	-	-	-	-	-		біля кістяка фрагм. кераміки
	Курган 4, трупоспалення	Зх.									фрагм. кераміки, кістки, зал. цвяхи

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
38	Семенів III Курган 5, чоловіче пох.	3х.	-	-	-	-	-	-	-	фрагм. кераміки, зал. цвяхи	
39	Теребовля I поховання 1 (1987 р.)	Пд3х	п - на грудях, л - на животі	-	-	-	-	-	-	X-XI	безінвентарне
	поховання 2 (2005 р.) жіноче	3х.	п - на грудях, л - на животі	2 загнута- кінцевих бронзових скроневих кілля	-	-	-	-	-	XII-XIII	-
40	Великий Глибочок	-	-	-	-	-	-	-	-	-	біля кістяка бронзові скроневі кілля з 5 обертми
41	Лозова Іа дитяче	-	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	бурштиновий хрестик з циркульним орнаментом
42	Товстолуг	3х.	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	біля кістяків 1 бронзове скроневе кілля з пастовою намистиною з жовтими вічками, уламки дротяного персневого кілля
43	Чернелів- Руський II, курган 1, поховання 1	3х.	руки на грудях	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	в насипі кістяки тварин, вуглики, 4 зал. цвяхи; довжина скелета 1,92 м
	курган 2	3х.	руки на грудях	-	-	1 бронзовий перстень	-	-	-	XII-XIII	довжина скелета 1,82 м
	курган 3	3х.	руки на грудях	-	-	1 бронзовий перстень	-	-	-	XII-XIII	довжина скелета 1,83 м

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
43	Чернелів-Руський II, курган 4	Зх.	руки витягнуті	1 срібне есподібне скроневе кільце	-	1 бронзовий перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки, 6 зал. цвяхів; довжина скелета 2,0 м
	курган 5	Зх.	руки “скорчені біля черепа ніби підпирали щоки”	1 срібне есподібне скроневе кільце	-	1 бронзовий перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки, 2 фрагм зал. цвяхів
	курган 6	Зх.	руки на грудях	-	-	1 бронзовий перстень	-	-	-	XII-XIII	в насипі фрагм. кераміки, 2 фрагм зал. цвяхів, довжина скелета 1,82 м
44	Чернелів-Руський Па, поховання 3	Зх.- ПнЗх	п - витягнута л - на животі		на безіменному пальці бронзове кільце у 1,5 оберти	-	-	-	-	XII-XIII	-
	поховання 4	Зх.- ПнЗх	п - на грудях, л - на животі	відхилений наліво, біля скроні бронзове скроневе кільце	на безіменному пальці бронзове кільце у 1,3 оберти	-	-	-	-	XII-XIII	біля черепа фрагм. дерева
	поховання 5	Пн.- ПнЗх	витягнуті	відхилений наліво	долонею донизу	долонею до стегна	-	-	стулені разом	XII-XIII	-
	поховання 7	Пн.- ПнСх	п – витягнута л - під тазом	відхилений направо	-	-	-	-	-	XII-XIII	довжина кістяка 1,8 м

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
44	Чернелів-Руський Па, поховання 175	Зх.	-	скроневе кільце кийського типу	-	-	-	-	XII-XIII		
	поховання 177, підліток	Зх.	-	-	на одній з фаланг бронзове кільце у 1,5 оберти	-	-	-	XII-XIII		
	поховання 185	Зх.-ПнЗх	витягнуті	-	на фаланзі правої руки зелений окис від бронзового кільця	-	під правою плечовою кісткою зал. цвях	-	ноги широко розставлені, з зовнішньої сторони від лівої ступні зал. цвях, зелений окис на вершці правої стегнової кістки	XII-XIII	мабуть, права рука була притиснута до правого стегна
	поховання 203	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	серед кісток бронзове кільце у 1,3 оберти	
	поховання 217	Зх.	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	серед кісток бронзове кільце у 1,5 оберти, в заповненні фрагм. кераміки	
	поховання 232	Зх.	витягнуті	-	на фаланзі руки бронзове перснєве кільце	-	-	з правої сторони таза 2 бронзові кульки	ноги рівні	XII-XIII	в заповненні точильний брусок

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
44	Чернелів-Руський Па, поховання 235	Зх.-ПнЗх	п - на животі, л - витягнута	-	-	-	-	-	ноги повернуті направо	XII-XIII	над похованням, на відстані 10 см від дна ями - 4 зал. цвяхи
	поховання 236	Зх.	-	-	на фаланзі руки бронзовий перстень	-	-	-	-	XII-XIII	в похованні 3 зал. цвяхи
	поховання 237	Зх.	п – витягнута л - на животі	біля черепа з двох сторін 2 зал. цвяхи	-	-	-	-	між ступнями ніг 1 зал. цвях	XII-XIII	над похованням 5 зал. цвяхів
	поховання 250	Зх-ПнЗх	-	-	-	-	-	-	-	XII-XIII	серед кісток фрагм. кераміки, зал. пряжка
	поховання 259	Зх.	п - на животі, л - витягнута	череп повернений вправо, з лівого боку між черепом і плечем мініатюрний горщик, справа біля черепа скроневе кільце з намистиною із зерню	-	на пальці лівої руки бронзовий перстень у 1,3 оберти	-	-	-	XII-XIII	кістяк перехилений направо
	поховання 260	Зх. ПнЗх	п - витягнута л - на животі	череп повернений вправо	між фалангами правої руки білоновий перстень	-	-	-	-	XII-XIII	-

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
44	Чернелів-Руський Па, поховання 292	Зх.	-	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	безінвентарне	
	поховання 293	Зх.	-	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	кістяк перехилений наліво, безінвентарне	
	поховання 294	Пн	витягнуті	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	кістяк перехилений наліво, безінвентарне	
45	Косів, групове (3)	-	-	-	-	-	-	-	ХІІ-ХІІІ	біля одного з кістяків бронзове скроневе кільце	
46	Мухавка ІІІ поховання 1	Зх.	складені на животі	-	-	-	-	над лівим стегном фрагм. кераміки	ХІІ-ХІІІ	кам'яна домовина, довжина кістяка 1,75 м	
	поховання 2	Зх-ПнЗх	складені на животі	череп відхилений наліво	-	-	біля грудної клітки фрагм. кераміки	ступні розхилені назовні, біля правої стегнової кістки фрагм. кераміки	ХІІ-ХІІІ	-	
45	Палашівка Курган 1, жіноче	Зх.	-	-	-	-	-	кілька зал. цвяхів	ХІІ-ХІІІ	біля кістяка бронзовий перстень, фрагм. кераміки, кілька зал. цвяхів, 2 фрагм. шкіри, в дубовій домовині	

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
46	Бакота I поховання 2, жіноче	Зх.	-	біля правої скроні - 1 срібне скроневе кільце у 1,5 оберти	-	-	-	-	-	XII-XIII	-
47	Бакота II	Зх. з відхиленнями на Пн або Пд	переважно руки лежали на грудях або на животі	-	-	-	-	-	-	2 пол. XIII-XIV	в 6 похованнях зафіксовані дубові домовини, цвяхи не знайдені
	Поховання 11, жіноче	-	п - на грудях	біля лівої скроні скроневе кільце, біля правої скроні мал. червоне кругле скельце з рештками метал. оправи, біля шиї - 4 мал. бронзові гудзички типу грибочків	на пальці 1 срібне кільце у 1,5 оберти	-	-	-	-	XII-XIII	в дубовій домовині
	Поховання 16, жіноче	-	-	біля правої скроні 2 срібні кільця в 1,5 оберти і 1 - кийв. типу із зерню; біля лівої - 3 звичайні скроневі кільця і 1 - кийв. типу із сканню	-	на середньому пальці - 1 срібне. кільце у 1,5 оберти	-	-	-	2 пол. XIII-XIV	в дубовій домовині

Продовження таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4a	4b		4c				
					4b ¹	4b ²	4c ¹				4c ²
48	Бакота III, групове	1, 2 - 3х, 3- Сх	1, 2 - на спині, 3 - на животі, обличчям вниз	-	-	-	-	-	сер. XIII	в заповненні фрагм. кераміки	
49	Жванець Поховання 1, дитяче	3х.	на животі	з правого боку черепа бронзове скроневе кільце	-	-	-	-	XII-XIV		
	Поховання 2, чоловіче	3х.	зігнуті в ліктях і підняті до голови біля правої скроні	-	-	-	-	-			
	Поховання 4, жіноче	3х.	п - на животі, л - витягнута	череп нахилений вправо і до плеча	-	-	-	-		3 камені в ногах	довжина кістяка 1,8 м
	Поховання 5, чоловіче	3х.	на животі	-	-	-	-	-		-	довжина кістяка 1,8 м
	Поховання 6, дитяче (?)	3х.	на животі	-	-	-	в районі нижнього хребця - зуб кабана	-		-	
	Поховання 7	3х.	-	-	-	-	-	у ногах камінь		-	довжина кістяка 1,55 м
	Поховання 8	3х.	-	під черепом камінь	-	-	-	-		-	
	Поховання 9, жіноче	3х.	на животі	під черепом камінь, органічні залишки від підстилки	-	-	-	-		в ногах камінь, органічні залишки від підстилки	

Закінчення таблиці 5.

№ п/п	1	2	3	4				5	6	7	
				4а	4b		4с				
					4b ¹	4b ²	4с ¹				4с ²
49	Жванець Поховання 10, чоловіче	3х.	на животі	під черепом плаский камінь	-	-	-	під тазом – плаский камінь	під ногами плаский камінь	XII-XIV	під скелетом – органічні залишки від підстилки
	Поховання 11, дитяче	3х. Пд3х	-	під черепом плаский камінь	-	-	-	-	-		
	Поховання 14, жіноче	3х.	на животі	під черепом невеликий камінь	під лопатками невеликий камінь	під ліктями невеликий камінь		під тазом – невеликий камінь			довжина кістяка 1,6 м
	Поховання 15, чоловіче	3х.	на животі	череп повернений праворуч	-	-	-	-	-		
	Поховання 16, чоловіче	3х.	на животі	череп повернений праворуч	-	-	-	-	-		
	Поховання 22	3х.	-	під черепом камінь	-	-	-	-	-		